

Indholdsfortegnelse for bilag

1 Godkendelse af referat	2
Bilag 1: Referat 141118.....	2
2 Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)	6
Bilag 1: Rådmandsindstilling om henvendelse om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller.....	6
Bilag 2: Bilag 1- Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv	10
Bilag 3: Bilag 2- Efteruddannelsesforløb-reklame	13
Bilag 4: Bilag 3- Læring og Udviklings vurdering af ansøgningen	18
Bilag 5: Bilag 4- Praksismanual	21
3 Proces for opfølgning på Børn og Unge-udvalgets studietur til London (OKJ)....	43
Bilag 1: Beslutningsmemo til RMM den 21. nov. vedr. opfølgning på studietur til London	43
4 Temadrøftelse om udskoling (OKJ).....	46
Bilag 1: Beslutningsmemo rådmandsmødet.....	46
Bilag 2: Bilag 1 Forklæde til temadrøftelsen om udskoling.....	48
Bilag 3: Bilag 2 Motiverende undervisning og medbestemmelse i udskoling.	51
5 Forberedelse af møde i Børne- og Ungeudvalget (HvB)	59
6 Evt.....	59
7 (Lukket).....	59
8 (Lukket).....	59

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat 141118

Dagsordens titel Godkendelse af referat

Dagsordenspunkt nr 1

Referat

MBU - Rådmandsmøde

Dato: 14. november 2018
Tid: 10:00 - 12:00
Sted: G2 1128
Deltagere: Ole Kiil Jacobsen (OKJ)
Henning Mols (HM)
Søren Aakjær (SOA)
Helle Bach Lauridsen (HBL)
Hardy Pedersen (HP)
Thomas Medom (TM)
Mia Brix Jensen (referent)
Afbud: Hans van Binsbergen

1 Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

2 Forberedelse af møde i byrådet (HvB)

Sagerne blev drøftet.

3 Om satspuljeaftalerne for 2019 - 2022 (OKJ)

PPR, Læring og Udvikling samt Sundhed og Trivsel har forholdt sig til satspuljeaftalerne på sundhedsområdet og på børne- og specialområdet for 2019-2022 herunder vurderet, om et kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser vil være et fagligt relevant tilbud at have i Aarhus.

Indstilling om:

- Deltagerne på rådmandsmøde bedes drøfte og tage stilling til, hvorvidt der skal arbejdes videre med de nævnte initiativer i satspuljeaftalerne.

Jan Kirkegaard (JK) og Anette Stamer Ørsted deltog i behandlingen.

JK præsenterede indstillingen

Om det nationale kompetencecenter for læring.

- Beslutning: Der skal udarbejdes en indstilling til drøftelse på et magistratsmøde. Skal gerne være et fælles punkt med MSB.

Indstillingspunktet skal være, at magistraten drøfter om der nedsættes en arbejdsgruppe på tværs magistratsafdelingerne. Forankringen af centeret skal være i den magistratsafdeling, hvor det giver fagligt bedst mening. Frist: Hurtigst muligt.

(OKJ, JK følger op)

Om styrkelse af den tidlige, forebyggende indsats i kommunerne for psykisk sårbare unge

- MBU er i fuld gang med at gennemføre indsatsen "Fremskudt team". MBU ønsker, at afvente dette arbejde inden vi udbygger indsatsen.
- TM godkendte den indstilling.

En styrket indsats i PPR – udvikling og implementering

JK bemærkede, at aftalen betyder, at der skal udarbejdes en landsdækkende analyse. God mening i at se hvad der sker på tværs. Sagen vil være bedre forankret i KL.

- Beslutning: MBU skal søge information om de videre proces, samt om byde os til ift. bidrag til analysen.

(OKJ, JK følger op)

Om ASF-klasser

Aftalen indebærer, at der skal oprettes to yderligere Autisme Spektrum Forstyrrelser-klasser. Kunne være interessant med en ASF klasse på et STX-gymnasium i Aarhus med henblik på en kvalificering i overgangen fra folkeskole til gymnasium.

- Beslutning: Der skal udarbejdes et brev til de lokale STX-gymnasier med rådmanden som afsender. MBU vil gerne bidrage til en fælles ansøgning om oprettelse af en ASF.

(OKJ, JK følger op)

Headspace

Drøftelse af indsatsen. Måske kan Headspace være relevant på sigt. Rådmanden ønsker opmærksomhed ved næste års satspuljeforhandlinger.

Den sociale investerings fond.

Vi skal holde os orienteret ift. om hvorvidt, det er interessant for MBU at ansøge fonden om midler.

4 Evt.

TM orienterede om dialogmødet med skolebestyrelserne den 13. november:

Hvor der blandt andet blev drøftet:

- Tidlig indsats
- Højt begavede børn. TM ønsker en orientering om emnet **(OKJ følger op)**.
- Læringsplatformen.

TM orienterede om skoleskrivning

- Overvejelser om initiativer frem mod næste års skoleindskrivning. Jf. erfaringer fra København. Hvordan kan vi med få midler sætte fokus på et vigtigt element? Er der fx værdi i en fysisk indskrivning skal genovervejes. I år skal der udarbejdes en pressemeddelelse og et indlæg til de sociale medier fx et billede. **(HBL, HM følger op)**

Drøftelse af livsfærdigheder:

- Der skal være samlet debat om færdigheder, når evalueringen kommer.
- Tænke kommunikationen ind på forhånd.
- TM ønsker, at vide om forældrene kan sige nej til at deltage i projektet. **(OKJ følger op)**

HM orienterede om:

- Status på rotter. HMU vil blive orienteret **(HP følger op)**
- Status på Vestergårdsskolen. Emnet skal på udvalgsmødet. OC skal deltage. **(HBL følger op)**
- En pressehenvendelse ift. organisationsændringer.

HP orienterede om:

- De generelle besparelser i budget 2019. HP fremsender notat til TM **(HP følger op)**.
- Skolelederne blev orienteret om budgettet for 2019 i fredags. Deltagerne på rådmandsmødet drøftede den kommende analyse af skolernes økonomi.

HBL orienterede om

- Status på processen med organisationsforandringen.

Drøftelse af de kommende møder med BUPL og BA. **(HvB følger op)**

Bilagsforside

Dokument Titel:	Rådmandsindstilling om henvendelse om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller
Dagsordens titel	Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

Beslutningsmemo

13. november 2018
Side 1 af 3

Emne **Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden**

Til Rådmandsmøde d. 21. november 2018

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Aarhus Stadsarkiv har henvendt sig til Børn og Unge med forespørgsel om deltagelse i en ansøgning til A. P. Møller Fonden. Ansøgningen handler om efteruddannelse af historielærere (jf. bilag 1).

Aarhus Stadsarkiv ønsker, at Børn og Unge sammen med Aarhus Stadsarkiv deltager i ansøgningen, som Kolding Stadsarkiv og Kolding Kommune er afsender af (jf. bilag 2 og 4).

Punktet er sat på dagsordenen med henblik på, at rådmanden beslutter, om Børn og Unge skal deltage i ansøgningen.

Læring og Udvikling har lavet en vurdering af ansøgningen (jf. nedenfor og bilag 3).

Ansøgningen og efteruddannelsen af historielærerne falder samtidig sammen med arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber og den dertilhørende kompetenceudvikling, som ligger fra marts 2019 til maj 2020.

På baggrund af vurderingen fra Læring og Udvikling og sammenfaldet med Stærkere Læringsfællesskaber kan chefgruppen ikke anbefale, at Børn og Unge deltager i ansøgningen.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at:

- Rådmanden beslutter, om Børn og Unge skal deltage i ansøgningen til A. P. Møller Fonden

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Resume af ansøgningen

Ansøgningen er en fase 2-ansøgning, der bygger oven på et projekt som Kolding Stadsarkiv og Kolding kommune tidligere har fået støtte til fra A. P. Møller Fonden. I fase 2-ansøgningen inviterer Kolding Stadsarkiv en række andre arkiver ind, herunder Aarhus Stadsarkiv.

Fællessekretariatet
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 63 41

Direkte e-mail:
stije@aarhus.dk

Sag: 18/000058-9
Sagsbehandler:
Stine Jepsen

13. november 2018
Side 2 af 3

Projektet der søges midler til handler om efteruddannelse af historielærere. Formålet er, at historielærerne bliver bedre til at inddrage arkivets samlinger i historieundervisningen samt at understøtte den efterfølgende transfer i forbindelse med et undervisningsforløb. Der henvises til, at projektet understøtter den åbne skole.

Kompetenceudviklingen består af 35 timers efteruddannelse fordelt over ca. et halvt år. Forløbet består af 15 timers kursus og 20 timers omsætning til pædagogisk praksis via afprøvning af læringsforløb i undervisningen.

Ansøgningen indsendes til A. P. Møller Fonden i anden halvdel af 2019 og vil forventeligt – i givet fald den godkendes – have virkning fra første halvdel af 2020.

Økonomi

Efteruddannelsesforløbene er gratis at deltage i, men fonden dækker ikke vikartimer til lærerne. Medfinansiering heraf er vidnesbyrd fra kommunernes side overfor fonden om medejerskab. Der skal findes vikardækning til ca. 15 timer pr. deltagende lærer.

Anbefaling fra Læring og Udvikling

Læring og Udvikling anbefaler ikke, at MBU indgår i ansøgningen sammen med Aarhus Stadsarkiv (jf. bilag 3).

Begrundelserne herfor er:

Ansøgningens samspil med initiativer i MBU

- Status på kompetencedækning i historie var på Aarhus Kommunes folkeskoler i skoleåret 2017/2018 på 74,4%
- I skoleåret 2018/2019 afvikles et hold KOMPAKT i historie (kompetencer svarende til undervisningsfag)
- I skoleåret 2018/2019 afvikles et hold KOPRA i historie (formel kompetence)
På portalen ULF i Aarhus søges 109 undervisnings- og læringsforløb frem ved søgning på faget historie, her under et forløb udbudt af Aarhus Stadsarkiv

Forventet input fra MBU

- Det forventes, at fonden betinger sig, at der deltager én lærer fra hver skole i kommunen
- Der er ingen kursusafgift på det 35 timers efteruddannelsesforløb
- Der skal findes vikardækning for 15 timer pr. deltagende lærer (svarende til ca. 185.000 kr. for 50 lærere)

13. november 2018

Side 3 af 3

Forventet output til MBU/Forventet effekt

- Kompetenceløft af historielærere med fokus på arkivernes rolle som kilde i historieundervisningen, refleksion over egen praksis, videndeling i netværk (i tråd med stærkere læringsfællesskaber) og samskabelse af nye undervisningsforløb.
- Første fase af projektet har jf. evaluering ført til markant øget engagement blandt de deltagende lærere.

Faglig vurdering

(-) Er det for snævert at kapacitetsopbygge på specifikt Stadsarkivets anvendelse i undervisningen?

(-) Kan vi stå inde for at binde alle skoler på deltagelse?

(-) Vi understøtter allerede kompetenceudvikling/kapacitetsopbygning i historiefaget i form af KOMPAKT og KOPRA.

(+) Uddannelsen er planlagt i et godt samspil mellem kurser, refleksion og afprøvning i praksis (à la QUEST-rytmen).

Bilag 2/5

Dokument Titel:	Bilag 1- Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv
Dagsordens titel:	Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

3. oktober 2018
Side 1 af 2

Deltagelse i ansøgning til A.P. Møller Fondens folkeskoledonation vedr. efteruddannelsesforløb i historie

Jeg skriver for at forhøre mig, om MBU har lyst og mulighed for at indgå i en ansøgning til A.P. Møller Fondens folkeskoledonation sammen med Aarhus Stadsarkiv.

Ansøgningen er en fase 2-ansøgning, idet den bygger oven på et vellykket forløb, som Kolding Stadsarkiv og Kolding Kommune tidligere har fået støtte fra fonden til. I fase 2 inviteres en række andre arkiver ind, herunder os.

Om projektet:

- Det er et efteruddannelsesforløb.
- Der er vedhæftet en skitse over forløbet.
- Forløbet afvikles dels på Stadsarkivet i Dokk1 og i byrummet, dels i klasseværelserne.
- Den skitse, der arbejdes med, har i alt fire efteruddannelsesforløb over to år.
- Det giver lærere fra flere forskellige skoler i kommunen mulighed for gennem udvikling af et konkret undervisningsforløb at stifte bekendtskab med arkivets samlinger og selvstændigt arbejde med den efterfølgende transfer i klassen.
- Det enkelte forløb har en samlet varighed på ca. 35 timers efteruddannelse fordelt over ca. et halvt år.
- De konkrete efteruddannelsesforløb, der afvikles på tværs af flere skoler og skoletraditioner, giver samtidig de deltagende lærere mulighed for både at vidensudveksle og -udvikle.
- Inddragelsen af arkivets samlinger i historieundervisningen forudsætter et grundlæggende kendskab til fagets begreber og metoder i praksis, herunder også et vist arkivkendskab, som muliggør aktiv brug af samlingerne i historieundervisningen. Ved samtidig at fokusere på og understøtte den efterfølgende transfer i forbindelse med et undervisningsforløb, kan værdien af de undervisningstilbud, som arkivet udbyder, øges.

Krav til ansøgningen

- Det er afgørende for A.P. Møller Fonden, at der etableres bindende samarbejder mellem kommunens skoler og det historiske arkiv.

KULTUR OG BORGERSERVICE

Borgerservice og Biblioteker
Aarhus Kommune

Aarhus Stadsarkiv
Dokk1, Hack Kampmanns Plads 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 85 65 08

E-mail:
stadsarkiv@aarhus.dk
Direkte e-mail:
sbch@aarhus.dk
<http://aarhusstadsarkiv.dk>

Sagsbehandler:
Søren Bitsch Christensen

- Bindende samarbejde indebærer, at der afsættes ressourcer i form af timer. Der forventes, at fonden ønsker, at alle kommunens skoler deltager med mindst en lærer.

3. oktober 2018
Side 2 af 2

Økonomi for skolerne

- Der søges støtte fra A.P. Møller Fonden til udviklingstimer til Stadsarkivet.
- Fonden dækker derimod ikke vikartimer til lærerne. Medfinansieringen heraf er vidnesbyrd fra kommunens side over for fonden om medejerskab.
- Til gengæld er efteruddannelsesforløbene gratis at deltage i.
- Det enkelte forløb strækker sig – som nævnt ovenfor – over i alt ca. 35 timer pr. lærer, som afvikles indenfor et halvt år.
- Heraf skal der findes vikardækning for 15 timer, idet de resterende timer indgår som et led i den almindelige undervisning.

Motivation for at deltage – for skolerne

- Summa summarum er dette ikke i udgangspunktet en økonomisk gevinst for skolen (dog er efteruddannelsen jo gratis). Der skal lægges vikartimer.
- Forløbene skaber værdi i forhold til at opkvalificere historielærere og bringe dem tættere på den nationale kompetencedækning på 95 % i 2020.
- Bedre og meningsfyldte undervisningsforløb i den åbne skole.
- Historielærernes kendskab og evne til at anvende arkivets samlinger i undervisningen forøges.
- Tættere forbindelse til attraktive læringsrum – Stadsarkivet holder til i Dokk1, og det åbne byrum er også et indlysende læringsrum.

Jeg hører gerne fra jer, om dette har interesse og står naturligvis til rådighed med flere oplysninger.

Jeg vil gerne bede om en tilbagemelding inden 1. november af hensyn til det videre ansøgningsforløb.

Med venlig hilsen

Søren Bitsch Christensen
Stadsarkivar

Bilag 3/5

Dokument Titel:	Bilag 2- Efteruddannelsesforløb- reklame
Dagsordens titel:	Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

UDDANNELSES
TJENESTEN

ARKIV
Kolding Stadsarkiv

ARKIVET I DEN ÅBNE SKOLE

ET EFTERUDDANNELSESTILBUD TIL
KOLDING KOMMUNES HISTORIELÆRERE

Efteruddannelsesforløbet

Der afholdes i alt fire efteruddannelsesforløb over 2 år, hvor lærerne fra flere forskellige skoler i kommunen får mulighed for gennem udvikling af et konkret undervisningsforløb at stifte bekendtskab med arkivets samlinger og selvstændigt arbejde med den efterfølgende transfer i klassen. Det enkelte forløb har en samlet varighed på ca. 35 timers efteruddannelse fordelt over ca. et halvt år. De konkrete efteruddannelsesforløb, der afvikles på tværs af flere skoler og skoletraditioner giver samtidig de deltagende lærere mulighed for både at vidensudveksle og –udvikle.

Inddragelsen af arkivets samlinger i historieundervisningen forudsætter et grundlæggende kendskab til fagets begreber og metoder i praksis, herunder også et vist arkivkendskab, som muliggør aktiv brug af samlingerne i historieundervisningen. Ved samtidig at fokusere på og understøtte den efterfølgende transfer i forbindelse med et undervisningsforløb, kan værdien af de undervisningstilbud, som arkivet udbyder, øges.

Samskabelsesprocessen

Efteruddannelsesforløbet gennemføres som en samskabelsesproces, som er en måde, hvorpå man kan overføre viden fra et felt til et andet. Det er et møde mellem forskellige fagligheder, der gennem dialog sammen løfter hinandens viden og kompetencer. Denne del af samskabelsesprocessen er der i dette efteruddannelsesforløb fokus på, da det er her kompetenceløftet for den enkelte lærer i særlig grad udmøntes. Vores erfaring fra de tidligere udviklingsprojekter er, at når de forskellige fagligheder mødes i en proces, hvor alle er lige, medfører det en øget refleksion over egen praksis, ligesom nye muligheder åbner sig og ideer tager form. Det er i dette samspil kompetenceløftet sker; i form af konkret ny historiefaglig viden, muligheder for brug af denne viden samt refleksion over egen didaktisk praksis gennem vidensdeling med andre af kommunens lærere. I de tidligere udviklingsprojekter er der tillige konstateret et markant øget engagement blandt de deltagende lærere i deres fag, hvilket i høj grad har en positiv effekt på elevernes læring og trivsel.

Efteruddannelsesforløbet består af følgende moduler:

MODUL 1 Identificering af behov og udfordringer

Lærerne opnår en basisforståelse af arkivets samlinger og muligheder. Dette sker ved at lærerne inviteres ind i det historiske værksted, hvor de på egen hånd aktivt arbejder med arkivets materiale. Dette er en samlet introduktion til arkivets materiale, arkivkundskab og kildekritik. Samtidig fastlægges de didaktiske rammer for det efterfølgende undervisningsforløb.

MODUL 2 Idegenerering og konceptudvikling

Foreløbige forløbskoncepter, der er udarbejdet på baggrund af første workshop, præsenteres og lærerne bearbejder dem med inddragelse af didaktiske greb og indsigter, samt kommer med ideer og kritik/feed-back.

MODUL 3 Afprøvning

Lærerne deltager med en klasse på mellemtrin eller udskoling i et selvvalgt undervisningsforløb, der testes med en klasse, hvor arkivets samlinger anvendes i praksis. Her sættes lærernes kendskab og viden om arkivets samlinger i spil med henblik på efterfølgende transfer.

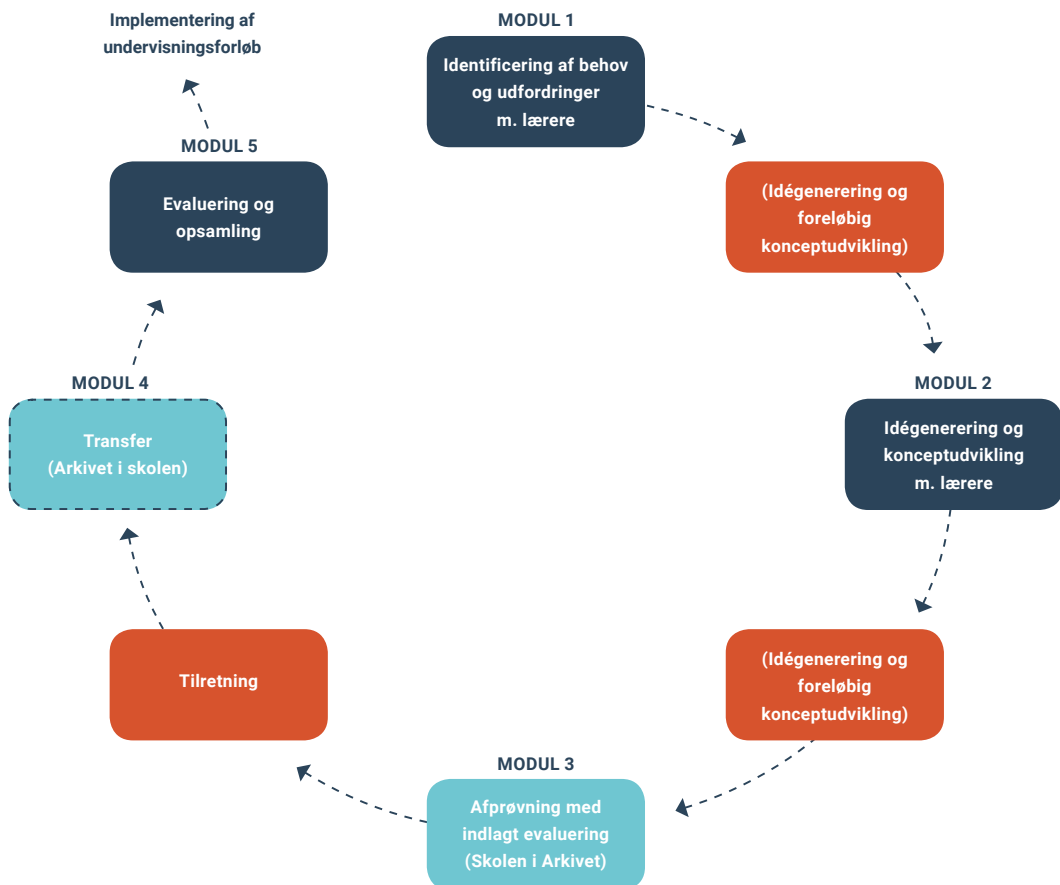
MODUL 4 Coaching-forløb (arkivet i skolen)

Med udgangspunkt i det valgte undervisningsforløb arbejdes der videre med transfer i minimum to

lektioner, som lærerne med baggrund i det afviklede undervisningsforløb på arkivet integrerer i et efterfølgende forløb i klassen, hvor der arbejdes videre med kildearbejde og historiebrug. Arkivet deltager som observatør og coach for at afdække, hvorledes og i hvilket omfang, der etableres en aktiv transfer i den daglige undervisning.

MODUL 5 Evaluering- og opsamlingsworkshop

Forløbet og erfaringerne med den transfer, der er arbejdet med i klassen, opsamles og evalueres. Opsamlingen og erfaringerne deles gennem det faglige netværk på tværs af landet. Evaluering sker med henblik på at afdække lærernes brug af læringen fra undervisningsforløbet samt optimere elevernes faglige udbytte, trivsel og motivation i tilknytning til det anderledes læringsmiljø. Efteruddannelsesforløbet har således fokus på at bidrage med et kompetenceløft til lærerne, der samtidig får en afsmittende effekt på elevernes læring og trivsel.

FOR YDERLIGERE SPØRGSMÅL OG BOOKING

Kontakt uddannelsesansvarlig

Kamma Poulsen-Hansen på

kampo@kolding.dk

eller Stadsarkivar Lene Wul på

lewp@kolding.dk

DATOER* 2018-2019

	Forår 2018	Efterår 2018	Forår 2019	Efterår 2019
	Fredag	Mandag	Fredag	Mandag
MODUL 1 Workshop 1	12.januar	27. august	18. januar	26. august
MODUL 2 Workshop 2	9. februar	17. september	22. februar	16. september
MODUL 3+4 Test+transfer	Marts-maj	Sept-nov	Marts-maj	Sept-nov
MODUL 5 Evaluering	5.juni	10.december	14.juni	9.december

* ret til ændringer forbeholdes

Bilag 4/5

Dokument Titel:	Bilag 3- Læring og Udviklings vurdering af ansøgningen
Dagsordens titel:	Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

Vurdering af ansøgning til A.P. Møllers folkeskoledonation

11. oktober 2018
Side 1 af 2

Ansøger: Aarhus Stadsarkiv
Titel: ARKIVET I DEN ÅBNE SKOLE – ET NYT AUTENTISK LÆRINGSMILJØ

Målgruppe: Efteruddannelse af historielærere

Historik: Fase 1- succesfuldt projekt i samarbejde mellem Kolding Stadsarkiv og Kolding Kommune. Aarhus Stadsarkiv barsler med projektets fase 2.

Resume af ansøgningen

Aarhus Stadsarkivets projekt handler om efteruddannelse af historielærere, så de bedre bliver i stand til at anvende arkiver i undervisningen – med henvisning til den åbne skole. Kompetenceudviklingen sker via 35 timers forløb, som består af 15 timers kursus og omsætning til pædagogisk praksis via afprøvning af læringsforløb i undervisningen.

Konklusion: Læring og Udvikling anbefaler ikke, at MBU indgår i projekt med Stadsarkivet omkring efteruddannelse af historielærere.

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

Læring og Dannelse
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 51 57 55 64

Direkte e-mail:
adr@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Anne Dissing Rasmussen

Begrundelse uddybet her under...

Ansøgningens samspil med initiativer i MBU

- Status på kompetencedækning i historie var på Aarhus Kommunes folkeskoler i skoleåret 2017/2018 på 74,4%
- I skoleåret 2018/2019 afvikles et hold KOMPAKT i historie (kompetencer svarende til undervisningsfag)
- I skoleåret 2018/2019 afvikles et hold KOPRA i historie (formel kompetence)
På portalen ULF i Aarhus søges 109 undervisnings- og læringsforløb ([link](#)) frem ved søgning på faget historie, her under et forløb udbudt af Aarhus Stadsarkiv ([link](#))

Forventet input fra MBU

- Det forventes, at fonden betinger sig, at der deltager én lærer fra hver skole i kommunen
- Der er ingen kursusafgift på det 35 timers efteruddannelsesforløb
- Der skal findes vikardækning for 15 timer pr. deltagende lærer (svarende til ca. 185.000 kr.)

Forventet output til MBU/Forventet effekt

- Kompetenceløft af historielærere med fokus på arkivernes rolle som kilde i historieundervisningen, refleksion over egen praksis, videndeling i netværk (i tråd med stærkere læringsfællesskaber) og samskabelse af nye undervisningsforløb.
- Første fase af projektet har jf. evaluering ført til markant øget engagement blandt de deltagende lærere.

11. oktober 2018

Side 2 af 2

Faglig vurdering

(-) Er det for snævert at kapacitetsopbygge på specifikt Stadsarkivets anvendelse i undervisningen?

(-) Kan vi stå inde for at binde alle skoler på deltagelse?

(-) Vi understøtter allerede kompetenceudvikling/kapacitetsopbygning i historiefaget i form af KOMPAKT og KOPRA.

(+) Uddannelsen er planlagt i et godt samspil mellem kurser, refleksion og afprøvning i praksis (à la QUEST-rytmen).

Bilag 5/5

Dokument Titel:	Bilag 4- Praksismanual
Dagsordens titel:	Henvendelse fra Aarhus Stadsarkiv om deltagelse i ansøgning til A. P. Møller Fonden (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	2

**UDDANNELSES
TJENESTEN**

ARKIV
Kolding Stadsarkiv

ARKIVET I DEN ÅBNE SKOLE

– ET NYT AUTENTISK LÆRINGSMILJØ

PRAKSISMANUAL VERSION 1

Støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

ARKIV
Kolding Stadsarkiv

WWW.KOLDINGSTADSARKIV.DK

Forord

Denne praksismanual er til dig, der søger inspiration og gode råd til at opstarte en efteruddannelse for din kommunes historielærere, hvor I i en struktureret samskabelsesproces udvikler undervisningsforløb for kommunens folkeskoler. Erfaringerne der beskrives på de følgende sider bygger på de foreløbige erfaringer Kolding Stadsarkiv har gjort sig med projektet Arkivet i den åbne skole. Et nyt autentisk eksternt læringsmiljø.

Folkeskolereformen og indførelsen af den åbne skole har givet landets arkiver en unik mulighed for at åbne deres samlinger op for langt flere skolebørn og på baggrund af et autentisk kildemateriale give et indblik i udviklingen af lokalsamfundet de sidste 150 år. Arkiverne rummer således et stort potentiale for at blive et nyt autentisk eksternt læringsmiljø. Her er det muligt at udvælge og arbejde med originalt kildemateriale, der kan give svar og medvirke til at forstå historien bedre. Det kræver imidlertid aktiv research, kildeforståelse og kildekritik, som er arkivernes kernekompetencer og -faglighed.

Hvis I ønsker, at kommunens lærere skal bruge arkivet i deres undervisning, kræver det at de har de nødvendige kompetencer samt indblik i, hvordan arkivets samlinger bedst kan komme i spil i undervisningen. Efteruddannelsen skal derfor gennem en

række forbundne moduler give lærerne de rette kompetencer i at bruge lokalhistorien som udgangspunkt for den nationale og globale historie. Efteruddannelsen øger lærernes kendskab til lokale samlinger og de muligheder de indeholder ved, at de selv arbejder aktiv med samlingerne, og på den måde får indsigt i fagets centrale begreber og metoder på en anderledes og praksisnær måde. Det samspil der er mellem lærerne og arkivet omkring udvikling af konkrete undervisningstilbud, bidrager samtidig til at kvaliteten af undervisningen løftes både på skolerne og i undervisningstilbuddene på arkiver, og det faglige og didaktiske niveau hæves for såvel lærerne som arkivernes medarbejdere. I dette spændende felt skabes nye indsigter og muligheder for, hvordan den åbne skole kan implementeres i den daglige undervisning. Ydermere sikrer vi, ved at samarbejde med lærerne, at et besøg på arkivet ikke bliver et enkeltstående indslag i undervisningen, men en mere integreret del af lærernes undervisning, der kan indgå i hele undervisningsforløb og blive en fast del af årsplanerne for historiefaget. Dermed sikrer vi varig læring og variation i den længere skoledag. Ligesom elevernes aktive deltagelse og arbejde med det autentiske kildemateriale er med til at styrke deres motivation og læring.

Det kommunale skolevæsen og ansøgningsarbejdet

A.P. Møller Fondens bestyrelse besluttede i 2013 at donere en milliard kroner til at styrke undervisningen i den danske folkeskole – også kaldet folkeskoledonationen. Det er denne fond, som finansierer nærværende pilotprojekt med ønsket om at etablere en projektfase 2, der spreder konceptet ud i hele landet. Derfor indgår Ålborg Stadsarkiv, Odense Stadsarkiv, København Historie og Kunst, Arbejdermuseet og Køge Museum og Arkiv som strategiske samarbejdspartnere med henblik på at indgå i en projektfase 2. Odense Stadsarkiv har desværre ikke kunne få opbakning fra forvaltningen til at indgå i et forpligtende samarbejde – og derfor er der åbnet op for invitere andre arkiver ind i projektet. Foreløbig har Vejle Stadsarkiv meldt positivt tilbage,

Kolding Stadsarkiv er projektleder på det løbende ansøgningsarbejde og dialog med fonden, men hver projektpartner har ansvaret for at få etableret det formelle samarbejde med deres kommune og skoler.

Fonden har opstillet en række vurderingskriterier, som skal opfyldes for at opnå støtte til projektet.

www.apmollerfonde.dk/folkeskolen/ansoegning/vurderingskriterier/

Når dialogen og samarbejdet med kommunen og skolerne skal etableres er det især vigtigt at have kriteriet omkring "ejerskab, organisering og forankring" for øje.

Skolernes/kommunens allokering af ressourcer i form af at afsætte timer er et minimumskrav, som fonden forholder sig helt konkret til i form af, at der skal gives formelle tilsagn fra de enkelte skoler eller et samlet tilsagn fra forvaltningen. Her lægges der både vægt på kvantitet (dvs. antallet af involverede lærere), men også hvordan der etableres en organisering, der sikrer størst muligt effekt i projektet.

En kommune af Koldings størrelse vil kravet om, at samtlige skoler deltager med minimum 2 lærere nok være et kriterium, hvorimod der ikke vil være samme krav til større kommuner som København og Ålborg.

I stedet vægter fonden, at der på den enkelte skole sendes flest mulige lærere afsted, så den interne vidensdeling og forankring på skolen forstærkes.

Generelle krav

- Formelle tilsagn fra skoler og/eller forvaltning
- Den enkelte skole skal deltage med minimum 2 lærere (små skoler, hvor der kun er mellemtrin kan få dispensation)
- Anbefaling/støtte fra skolechef eller forvaltningsdirektør
- Det konkrete efteruddannelsesforløb skal integrere de fælles forenklede mål
- Det skal gøres klart hvilke af de obligatoriske læringsmål, som projektet dækker (fx. Kildearbejde, historiebrug og/eller kronologi og sammenhæng)

Fokuspunkter i ansøgningen

- Hvordan projektet sikrer ejerskab hos skolerne og den overordnede forankring i kommunen
- Hvordan projektet sikrer kompetenceudviklingen hos lærerne
- Hvordan projektet bidrager til en bedre trivsel og motivation hos eleverne

Gode råd

- Dan Jer et overblik over den kommunale administrative organisering indenfor kultur og skoleområdet
- Præsenter arkivet og tankerne bag ansøgningen for skolekonsulenter og skolechef (hvis muligt)
- Skab netværk og vidensdeling omkring skole og læring på tværs af kommunen. (brug evt. eksisterende PLC-netværk og lignende)
- Sæt jer grundigt ind i grundskoleområdet. Der er meget nyttig oplysning at hente på EMU www.emu.dk/omraade/gsk

Sæt Jer også grundigt ind i de tiltag, som der måske allerede er på skoletjenesteområdet og om der fra kommunens side arbejdes med en strategi eller handlingsplan i forhold til eksterne læringsmiljøer.

Kom godt i gang

Når I har sikret jer den afgørende opbakning, kan I gå i tænkeboks og få styr på det grundlæggende udgangspunkt for projektet.

I kan med fordel gøre jer en række refleksioner på forhånd, som kan hjælpe til at gøre udgangspunktet for efteruddannelsesforløbet og de undervisningsforløb, der kommer ud af dem, klarere.

Vi anbefaler at I reflekterer over følgende punkter:

- Formulér en faglig profil, der fortæller om, hvor jeres samlings tyngdepunkt ligger og fastlæg en kronologisk afgrænsning. Så kan I danne jer et klarere billede af, hvor I kan byde ind i forhold til temaer og ikke mindst materiale til undervisningsforløbene.
- Formulér en pædagogisk profil, der matcher jeres faglige profil, og giver mening i sammenhæng med skolernes Forenklede Fælles Mål.
- Sæt jer ind i skolernes Forenklede Fælles Mål, og gør jer klart hvilke kompetenceområder og kompetencemål I kan dække.
- Undersøg hvad der findes af undervisningsmateriale til historiefaget i forvejen. Det kan både fungere som inspiration, men også som en indikator på hvilke temaer, der ikke mangler materiale på. Undersøg om det er muligt at få et UNI-login, så I kan få adgang til de materialer og ressourcer, som lærerne allerede i forvejen bruger. Det kan være I skal bruge dem i undervisningsforløbene.
- Overvej hvilket læringsmiljø I kan tilbyde. Har I gode indendørs, udendørs og digitale læringsrum, der kan bruges – eller skal I have skabt sådan nogle? Tænk over, at indretningen af det lokale I bruger til undervisningsforløbene gerne må være anderledes end et almindeligt klasselokale.
- Producer markedsføringsmateriale, der giver

en god karakteristik af efteruddannelsens formål og nødvendige praktiske oplysninger. Omdel dem på skolerne, så lærerne får dem automatisk, og send dem pr. mail til skolens leder, så han/hun også bliver gjort opmærksom på det. Gør især opmærksom på tidsperspektivet, så lærerne/skolelederne ved hvor mange vikartimer det kræver.

Når I ved, hvilke skoler der er interesseret i at deltage i forløbet kan vi kun anbefale, at I danner jer et indtryk af, hvad det er for typer skoler. Undersøg skolernes pædagogiske profil, deres vision og deres demografiske sammensætning. De oplysninger kan som regel findes på skolernes hjemmeside. Den viden er god at have, når I skal møde lærerne første gang.

Eksempler: (Eksempler må gerne sættes i boks eller indrammes på en eller anden måde, hvis det giver mening og ser pænt ud)

Den faglige og pædagogiske profil

Kolding Stadsarkiv arbejder med en kronologisk afgræsning, der strækker sig fra 1841 og frem til i dag. Samlingens tyngdepunkt er placeret på en bred palet af kommunale og private arkivalier, som åbner op for at arbejde med kernetemaerne: identitet, demokrati, industrialisering, byudvikling og velfærdssamfund. Med det udgangspunkt har vi formuleret en pædagogisk profil med titlen: Gennem lokalhistorien åbnes globalhistorien. I den uddyber vi, hvordan vi arbejder nytænkende og praksisnært med æstetik, taktilitet og tværfaglighed i en samskabelsesproces. Læs vores samlede pædagogiske profil på side 21. I forhold til de Forenklede Fælles Mål har vi besluttet, at vi vil placere vores primære fokus på kompetenceområderne Kildearbejde og Historiebrug, da det efter vores overbevisning især er på de områder arkiverne kan spille en særlig rolle, som adskiller sig fra nogle af de øvrige undervisningstilbud, der allerede eksisterer.

Læringsrum

Arkivets analoge og digitale læringsrum udgør læringsmiljøets 'infrastruktur', der løbende understøtter undervisningsforløbene. Stadsarkivet arbejder med og har fokus på tre kategorier af læringsrum: Det historiske værksted på Kolding Stadsarkiv, det digitale rum og det fysiske kulturlandskab. De tre rum har forskellige forcer og muligheder, som kan understøtte en differentieret undervisning. Læringsrummene skal således ikke blot understøtte en anderledes oplevelse, men også gennem forskellige læringsstile bidrage aktivt til elevernes trivsel og læring.

Særligt det digitale rum byder på nogle muligheder, når der skal arbejdes med den efterfølgende transfer i klassen. Ved at knytte de forskellige undervisningsplatforme og -rum sammen i hele forløb for eleverne, opnås en variation og en mulighed for fleksibel tilpasning til den øvrige undervisning på skolen.

En tværfaglig samskabelsesproces

I alle Kolding Stadsarkivs undervisningsforløb kobles historie, samfundsfag, billedkunst og didaktik i tværfaglige undervisningskoncepter, der sikrer en faglig progression gennem hele skoleforløbet. Samtlige undervisningsforløb understøtter de Forenklede Fælles Mål og udvikles i en åben designproces, hvor kommunens lærere deltager. Arkivet byder ind med sin historie- og samfundsfaglige viden, lærerne med deres didaktiske viden og indblik i elevernes livsverden og arkivets billedkunstfaglige medarbejder med den billedkunstfaglige viden. Arbejdsmetoden ligestiller fagområderne og bruger såvel deres færdigheder som fagligheder i en samskabende proces. Det h medvirker til et afgørende kompetenceløft for alle deltagende, hvor der både skabes et fælles sprog, men også reflekteres løbende over egen praksis.

Gode råd:

- Find ud af om der på din institution findes andre fagligheder, der kan bringes i spil i forhold til projektet. Vi anbefaler billedkunsten, fordi vi har god erfaring med at inddrage den faglighed, men der kan også være gode perspektiver i andre skolefag.
- Vi er så heldige at have en billedkunstfaglig medarbejder på arkivet, der samtidig er vores arkivdesigner og koordinator på Billedskolen Nicolai, men har I ikke en sådan, så overvej om I kan bringe eksterne samarbejdspartnere i spil.

Eksempel:

Tværfagligheden i hele skoleforløbet – en udfordring

Den tværfaglige model kan være udfordret af den eksisterende skolestruktur, da alle fag ikke vægtes lige højt på alle klassetrin. Den udfordring kan løses ved at indtænke en varierende vægtning af fagene, der samtidig skaber en faglig progression igennem det samlede skoleforløb. Derfor vægtes billedkunst stærkest i indskolingen, historie på mellemtrinnet og samfundsfag i udskolingen, samtidig med at elementer fra alle fagligheder inddrages i hvert skoleforløb uafhængigt af klassetrin. Eksempelvis er billedkunst blot et valgfag i udskolingen, men her har vi især brugt greb fra den formidlende del af billedkunsten til at udarbejde et (proces)produkt. Den teknik kan de bruge til deres afsluttende eksamen, som indebærer præsentation af et produkt. Ligeledes kommer samfundsfag først på skoleskemaet i 8. og 9. klasse, men i og med, at vi arbejder med en kronologisk afgrænsning der strækker sig fra 1841 og frem til i dag, har det været oplagt at aktualisere både politik samt sociale og kulturelle forhold gennem historiske problemstillinger, også på de lavere klassetrin.

Samskabelsesmodellen

Efteruddannelsesforløbet gennemføres som en samskabelsesproces, hvor lærerne gennem udviklingen af et konkret undervisningsforløb tilegner sig viden om samt indsigt i at inddrage arkivets samlinger aktivt i historieundervisningen. Via en samskabelsesproces kan man overføre viden fra et felt til et andet. Processen er et møde mellem forskellige og ligestillede fagligheder, der gennem dialog sammen løfter hinandens viden og kompetencer. Det er i det møde kompetenceløftet for den enkelte lærer i efteruddannelsesforløbet særligt udmøntes. Vores erfaring er, at mødet og samspillet mellem faglighederne, medfører en øget refleksion over egen praksis, ligesom nye muligheder åbner sig og ideer tager form. Det er i dette samspil kompetenceløftet sker; i form af konkret

ny historiefaglig viden, muligheder for brug af denne viden samt refleksion over egen didaktisk praksis gennem vidensdeling med andre af kommunens lærere og arkivets medarbejdere. Derudover skaber det et markant øget engagement hos de deltagende lærer i deres fag, og en mere engageret lærer har alt andet lige også en positiv effekt på elevernes læring og trivsel. Det øgede engagement bidrager samtidig markant til en øget transfer i klassen og hermed en mere langvarig effekt af elevernes læring.

Nedenstående samskabelsesmodel, udviklet af Kolding Stadsarkiv, der danner grundlag for efteruddannelsens forløb, er bygget op som en designproces.

Denne model vil danne rammen for nedenstående eksempel på, hvordan man kan implementere efteruddannelsesforløbet på andre institutioner.

Gode råd:

- Anerkend og respekter hinandens fagligheder, det er en nødvendighed for at skabe en god samskabelsesproces, hvor alle parter deltager på lige fod.
- Få lavet et program for efteruddannelsesforløbet, hvor datoer og evt. tidsrum for workshops (de mørkeblå moduler) er fastlagt i god tid (planlægning af et skoleår sker typisk et halvt år, før det begynder), og læg op til at få fastlagt datoer (de lyseblå moduler) for afprøvning og transfer senest ved første modul.
- Planlæg også jeres egne opgaver i god tid. Skriv ind i jeres kalender, hvornår I skal mødes og idégenere og udvikle koncepter, forberede workshops og tilrette forløbene.

WORKSHOP 1

MODUL 1: IDENTIFICERING AF BEHOV OG UDFORDRINGER

Tidsforbrug: Afsæt 3 hele dage (2 forberedelsesdage og 1 dag til afvikling af workshoppen)

Deltagere: Lærere og arkivets medarbejdere

Praktisk huskeliste:

- Send program ud til lærerne i god tid med praktiske informationer
- Forbered et socialt eller sjovt indslag, der kan ryeste folk lidt sammen
- Sørg for forplejning
- Dokumentér workshoppen, så vigtige refleksioner ikke går tabt (både gennem de øvelser, der etableres, men også gennem løbende noter samt fotodokumentation)

På den første workshop skal lærerne opnå en basisforståelse af arkivets samlinger og muligheder. Dette sker ved at lærerne inviteres ind i det historiske værksted, hvor de på egen hånd aktivt arbejder med arkivets materiale. Workshoppen er bygget op omkring en samlet introduktion til arkivets materiale, arkivkundskab og kildekritik. Deltagerne skal opdage, hvad arkivets samlinger kan tilbyde, så de didaktiske rammer for den efterfølgende udvikling af et undervisningsforløb, kan fastlægges. Det kræver samtidig, at der etableres et fælles sprog, som de forskellige fagligheder kan tale sammen i.

På denne workshop etableres grundlaget for det gode samarbejde. Her er den gode og trykthedsskabende stemning vigtig, så der skal være tid og plads til, at både lærerne og arkivets medarbejdere kan lære hinanden at kende – både fagligt og socialt. Det skaber grobund for en samskabelsesproces, hvor alle deltager og hvor alle anerkender hinandens fagligheder, som lige vigtige dele af processen. Vores erfaring er, at det er en rigtig god idé at starte dagen ud med kaffe og morgenbrød og en omgang "bordet rundt", hvor hver lærer får mulighed for at præsentere sig selv og den skole, de kommer fra.

Helt konkret kan workshoppen deles op i fire dele, der kan suppleres med mere sociale aktiviteter indimellem. Først og fremmest skal deltagerne præsenteres for arkivet. Det er en god idé at vise dem rundt i huset, både på kontorer og i magasiner, og præsentere arkivets medarbejdere. Det er vigtigt, at lærerne ved, hvor de er, og føler sig hjemme i huset. Husk at for mange mennesker er et arkiv helt ukendt terræn. Derudover

er det også vigtigt, at præsentere lærerne for arkivets samling, og ikke mindst for hvordan de får adgang til den. Det er en forudsætning for, at lærerne kommer til at bruge den i undervisningen.

Når deltagerne har fået en forståelse af, hvad det er for et sted de befinder sig i, kan man gå videre til dagens mere faglige program. Det kan bestå af følgende tre øvelser, der har til formål at definere lærernes behov og udfordringer.

1. En dekonstruktion af læringsmålene indenfor de relevante fag, hvor lærerne tager stilling til, hvilke læringsmål de finder mest væsentlige.

2. De udvalgte læringsmål kobles herefter sammen med de temaer, de erkendelse og de undervisningsgreb, som lærerne ønsker at eleverne skal igennem på de forskellige klassetrin.

3. Arkivet præsenterer deltagerne for samlingens tyngdepunkter og den kronologiske afgrænsning. Disse kobles sammen med de refleksioner lærerne har gjort sig i øvelse 1 og 2.

På den måde får vi identificeret hvilket behov og udfordringer, det videre forløb kan tage op.

Gode råd:

- Sæt rammerne for at skabe en personlig relation til og mellem lærerne.
- Formå at stå i det rammesatte ukendte. I er facilitatorer og sætter rammen for workshoppen, men I har ikke på forhånd fastlagt et konkret produkt.
- Hav fokus på dialog, i stedet for foredragslignende aktiviteter.
- Gør klart, hvad I håber lærerne vil byde ind med: didaktik, elevens livsverden og viden om de Foranklede Fælles Mål, og gør samtidig klart, hvor jeres egne faglige styrker ligger.
- Lærerne skal kunne mærke, at vi ikke kan gøre det uden dem.

IDEGENERERING OG FORELØBIG KONCEPTUDVIKLING

Tidsforbrug: Afsæt minimum 2 hele dage

Deltagere: Arkivets medarbejdere

Tiden mellem workshop 1 og workshop 2 bruges først på opsamling af den viden der blev indsamlet på workshop 1. De læringsmål, temaer, erkendelser og undervisningsgreb som lærerne fremhævede, samles i en række erkendelses- og nøglepunkter, som kan fungere som rammesætning for udviklingen af et eller flere undervisningskoncepter. Erkendelsespunkterne definerer vi som de grundlæggende erkendelser, som lærerne ønsker at eleverne skal opnå i løbet af enten mellemtrinnet eller udskolingen. Nøglepunkterne drejer sig i højere grad om, hvilke didaktiske greb, der bør bruges i undervisningen på de forskellige trin i skoleforløbet.

Disse erkendelses- og nøglepunkter skal bruges i idegenereringen, når de skal matches med arkivets samlinger. Hvilke af samlingernes tyngdepunkter kan der gøres brug af, og hvordan? Idegenereringen danner grundlag for udvikling af et eller flere undervisningskoncepter, som kan præsenteres for lærerne ved næste workshop. Her er det vigtigt, at man ikke sætter sig for fast på ét bestemt koncept før det bliver præsenteret for lærerne, for det kan vise sig, at lærerne ønsker noget helt andet. Husk, at de er medskabere – og deres faglighed og erfaring skal tages seriøst.

Gode råd

- Tænk kvalitet fremfor kvantitet. I behøver ikke at udvikle mere end et forløb, hvis det lærerne efterspørger samles bedst i enkelt forløb.

Eksempel:

Ved idegenereringen og konceptudviklingen efter workshop 1 i foråret 2018, formulerede vi følgende erkendelses- og nøglepunkter:

Erkendelsespunkter

- Mig i verden
- Den lille historie har betydning for den store historie (sommerfugl-effekt)
- Kronologisk forståelse
- Kilder er ikke farlige

Nøglepunkter

- At bevare det sjove, nysgerrigheden og det overraskende
- At skabe bindeled/kroge i progressionen fra simpelt og konkret i starten til det abstrakte, komplekse og udfordrende (samt "udenadslære") mod slutningen

Det resulterede i tre foreløbige undervisningskoncepter med de foreløbigt ikke særligt mundrette titler:

- Alt det vi gør i dag er historie i morgen
- Ind i historien
- Livsvilkår og problemstillinger gennem tid

WORKSHOP 2

MODUL 2: IDÉGENERERING OG KONCEPTUDVIKLING

Tidsforbrug: Afsæt tre hele dage (2 dages forberedelse og 1 dag til afvikling af workshop 2)

Deltagere: Lærerne og arkivets medarbejdere

Praktisk huskeliste:

- Send program ud til lærerne i god tid med praktiske informationer
- Forbered et socialt eller sjovt indslag
- Sørg for forplejning
- Dokumentér workshoppen, så vigtige refleksioner ikke går tabt (både gennem de øvelser, der etableres, men også gennem løbende noter samt fotodokumentation)

På workshop 2 præsenteres de erkendelses- og nøglepunkter fra workshop 1, som arkivet har sammenskrevet. Det er vigtigt, at lærerne kan genkende deres refleksioner fra sidst, fordi det er med til at skabe en fornemmelse af medejerskab over udviklingsforløbet hos lærerne, men det er også et godt sæt-i-gang-redskab, så I kan fortsætte, hvor I slap ved workshop 1. Herefter præsenteres de foreløbige undervisningskoncepter, og lærerne bearbejder dem med inddragelse af didaktiske greb og indsigter, samt kommer med idéer, kritik og feedback.

Formålet med workshop 2 er helt grundlæggende, at få mere form og indhold på de foreløbige koncepter med den indsigt lærerne kan tilbyde. Workshoppens udformning vil altid afhænge af, hvor mange forløb, der skal præsenteres, og hvordan forløbenes foreløbige udformning er.

Vores erfaring er, at lærerne rigtigt gerne vil have fingrene i kilderne, og afprøve de forskellige øvelser vi forestiller os at bringe i spil i forhold til dem. Det giver dem inspiration til, hvordan de selv kan bruge kildearbejdet i deres undervisning. Samtidig giver de arkivet nogle gode bud på, hvordan man rent didaktisk griber øvelserne an – og på hvordan man ikke bør gøre det.

Et forslag til programmet for workshop 2 kan være følgende:

1. En præsentation af erkendelses- og nøglepunkter og foreløbige undervisningskoncepter.
2. Lærerne præsenteres for de kilder og øvelser, som arkivet forestiller sig, at bringe i spil i undervisningen.

Herefter skal lærerne have fingrene i kilderne. De skal have den taktile oplevelse med de autentiske kilder, som vi gerne vil give eleverne, så de kan give deres besyv med i forhold til, hvordan det vil virke på dem. Det kan man fx gøre ved at sende lærerne rundt gruppevis til forskellige stationer, hvor kilderne er lagt frem og de taktile greb vi forestiller os at bruge i forbindelse med dem præsenteres og afprøves. Det er vigtigt, at én af stationerne har sit fokus på de samlede koncepter, så lærerne kan vurdere dem samlet og komme med deres bud på gode tilgange til dem – og reflektere over hvordan de taktile greb de har afprøvet ved de forskellige arbejdsstationer kan spille ind i de konkrete forløb.

3. En fælles opsamling hvor lærerne udveksler erfaringer med hinanden, og I skærer ind til benet på forløbene.

Her stilles spørgsmål som fx:

- Hvad fungerer og hvad gør ikke?
- Hvilke taktile og didaktiske greb skal med?
- Hvor lang tid skal forløbene vare?
- Har workshoppen givet lærerne nogle idéer til transfer i klassen?

IDEGENERERING OG FORELØBIG KONCEPTUDVIKLING

Tidsforbrug: Individuelt og meget afhængigt af antallet af undervisningskoncepter og deres indhold.

Deltagere: Arkivets medarbejdere

Husk: Overvej om du kan inddrage nogle af dine kollegaer, hvis der er et emne du ved, at de har rigtig godt styr på. Skal du bruge noget eksternt hjælp? Det kan være, at der er brug for noget hjælp i fortælle teknik.

Efter workshop 2 skal de endelige undervisningsforløb udarbejdes og gøres klar til afprøvning med lærerne. De skal tilpasses efter den feedback, de idéer og forslag til didaktiske greb, som arkivet fik fra lærerne, og de skal matche de Forenklede Fælles Mål.

Start med at gå til arkivalierne og temaerne, der sætter rammen for de enkelte forløb. Research på temaerne, og find derefter ud af hvilke arkivalier, der giver mening at inddrage og hvordan de skal inddrages. Herefter kan I gå i gang med, at færdigudvikle forløbet. Tænk over disse spørgsmål: Hvad skal arkivets medarbejder sige – og hvad skal indgå i øvelserne? Hvilke af øvelserne, der blev præsenteret for lærerne, skal indgå i forløbet? Hvordan skal der veksles mellem information fra arkivet til eleverne, dialog, øvelser og oplæg fra elever?

Og husk, at det er vigtigt, at reflektere over den kritik, de idéer og feedback I fik fra lærerne:

Var det som lærerne havde forestillet sig? Var det for svært eller for nemt? Var det urealistisk at nå på den

tid, der et til rådighed? Var der noget som lærerne syntes var helt umuligt at gennemføre?

I skal ikke nødvendigvis smide alt, hvad lærerne havde et kritisk blik på i skraldespanden, men overvej om det kan tilpasses og ændres lidt, så det stemmer mere overens med lærernes feedback. Er I overbeviste om at et særligt emne eller øvelse vil fungere godt, så hold fast og afprøv det, men vær ekstra opmærksom på lærernes og ikke mindst elevernes modtagelse af det. Kort sagt: Kill your darlings, hvis det er nødvendigt. Nogle gange har lærerne ret, andre gange kan en lille tilpasning eller forandring ændre billedet fuldstændigt. Når I nærmer jer et færdigt undervisningsforløb, der kan afprøves, skal der skrives en forløbsbeskrivelse. Forløbsbeskrivelsen er en tekst, der beskriver det overordnede formål og indhold i forløbet, og informerer lærerne om, om der er noget de på forhånd skal have gjort. Det kan være de skal inddeles i grupper eller skal diskutere et emne på forhånd. Vi anbefaler dog, at lærerne skal gøre så lidt som muligt inden besøget på arkivet, så der i stedet er mere plads og tid til at skabe en god transfer fra arkiv til klasseværelse. Det er også en god idé, at skrive ind i beskrivelsen hvilke Forenklede Fælles Mål undervisningsforløbet dækker.

Nu mangler der kun at blive skrevet et manus. Det kan vi ikke give opskrift på – det er så forskelligt fra person til person, hvad man har brug for at skrive ned og hvad man husker bedst i hovedet. Overvej dog, om der skal forfattes et manus, der kan bruges af andre

medarbejdere, i tilfælde af at der er andre, der ikke har været en del af udviklingen, der skal afvikle dem.

Eksempel:

Ved workshop 2 lod vi lærerne teste nogle af de taktile greb og øvelser vi forestillede os at inddrage i undervisningsforløbene. Herunder beskrives to eksempler på, at man nogle gange skal lytte til lærernes anbefaling, og andre gange skal tro på sin egen faglighed og gå med sin mavefornemmelse.

En af øvelserne indebar, at eleverne skulle tegne hinanden via tegneteknikken blindkontur. Formålet med den er, at eleverne skal få en taktil oplevelse af det, at fremstille noget så objektivt som muligt, præcis som de fleste historikere bestræber sig på at gøre. Når de tegner blindkontur lægger de alle deres fordomme væk: de tegner det de ser, og ikke det de tror de ser. Den øvelse var lærerne skeptiske overfor. De var overbeviste om, at eleverne for det første ville fnise af det, men de havde heller ikke meget tiltro til, at de ville kunne lægge alle fordomme fra sig. Vores billedkunstfaglige medarbejder har prøvet øvelsen et hav

af gange med billedskoleelever, så vi valgte at ignorere lærernes feedback og afprøve det i praksis. Der viste det sig, at eleverne tog øvelsen seriøst, der var ingen fnisen i hjørnerne – og de var helt med på, hvad øvelsen gik ud på. Derfor er den i dag en del af vores undervisningsforløb. Alle har en plads i historien.

En anden øvelse vi præsenterede dem for gik ud på, at eleverne skulle tegne på et originalt kort, som var blevet kasseret af arkivet. De skulle ovenpå originalen tegne et kort over et sted, der betyder noget for dem, fx deres værelse eller deres nabolag. Den øvelse var lærerne ikke begejstrede for, da de ikke mente det var hensigtsmæssigt, at lære eleverne at tegne på de originale ting. Det kunne vi godt se en mening i, derfor kom det aldrig med i forløbet. Vi udtænkte en anden øvelse med kort, hvor de i stedet tegnede på millimeterpapir. Den øvelse viste sig faktisk heller ikke at fungere så godt i praksis. Så den er nu tilpasset, og eleverne tegner på en kopi af et originalt kort i stedet for.

Se side 18 for et eksempel på en færdig forløbsbeskrivelse

Testforløb

MODUL 3: AFPRØVNING MED INDLAGT EVALUERING (SKOLEN I ARKIVET)

Tidsforbrug: Evt. ½-1 dags forberedelse, og ellers er det afhængig af hvor mange arkivalier og andre materialer, der skal forberedes og findes frem før forløbet starter.

Deltagere: Arkivets medarbejdere og én lærer af gangen med en klasse

Husk: Aftal dato for testforløb i god tid, helst på workshop 1

Lærerne deltager i en test af et færdigt undervisningsforløb med en klasse på mellemtrin eller udskoling. Det giver en unik indsigt i, hvordan forløbet fungerer i praksis.

Her sættes lærernes kendskab og viden om arkivets samlinger og muligheder også i spil med henblik på den transfer fra arkivet til klasseværelset, som de skal udarbejde efterfølgende (eller måske allerede før deltagelsen i forløbet).

Det er en fordel, hvis der er tid til, at I kan snakke med læreren undervejs eller efter forløbet, både for at imødekomme lærerens eventuelle spørgsmål i forbindel-

se med transferdelen, men også for allerede der at evaluere på, hvordan forløbet fungerer i praksis. Er det ikke muligt, så aftal eventuelt et møde, en telefonsamtale eller en mailkorrespondance med læreren.

Gode råd

- Det er en god idé, at afprøve forløbene flere gange. Vi anbefaler minimum to tests af hvert forløb.

Tilretning

Evaluer på jeres egne erfaringer og tag lærernes kommentarer til testforløbene til jer, og vurder om der er noget, der skal rettes til, før forløbet implementeres i jeres undervisningsmateriale.

Transfer

MODUL 4: TRANSFER (ARKIVET I SKOLEN)

Tidsforbrug: Minimum to lektioners transfer i klasselokalet, derudover vejledningstid, såfremt lærerne efterspørger det.

Deltagere: Arkivets medarbejdere og en lærer med en klasse

Husk: Aftal transfer i god tid, helst ved efteruddannelsesforløbets start. Anbefal læreren, at sørge for at der er god tid til forberedelse mellem testforløb og transfer. Dokumentér. Det kan være du skal udforme et "inspirations-kit" til inspiration til transfer til fremtidige lærere.

I den her del af efteruddannelsesforløbet er det lærernes tur til aktivt at bruge det kendskab de har opnået til arkiver, kildearbejde, kildekritik og historieformidling gennem de forskellige workshops og testforløbene. Her arbejder de selvstændigt videre med det undervisningsforløb de har testet, og integrerer det i et forløb i klassen, som arkivets

medarbejdere kommer og observerer. Mange lærere er ikke vant til at have faglige observatører med i deres undervisning, så det er en god idé at afklare rollerne på forhånd. Vi anbefaler, at arkivets medarbejdere ikke blander sig i, hvordan lærernes transfer fra arkiv til klasselokale

skal udformes. De er blot observatører, og hjælper selvfølgelig til med materialer, kildesøgning og anden vejledning, hvis læreren efterspørger det. Det samme gælder for afviklingen, her observerer vi også og hjælper kun til, hvis læreren ønsker det.

Denne del af processen giver et indblik i om undervisningsforløbet på arkivet bidrager til varig læring. Samtidig har det givet arkivets medarbejdere inspiration til, hvordan vi kan facilitere denne del af undervisningsforløbet, ved at give lærerne nogle "inspirations-kits" med efter besøget på arkivet.

WORKSHOP 3

MODUL 5: EVALUERINGS- OG OPSAMLINGSWORKSHOP

Tidsforbrug: Afsæt tre hele dage (2 dages forberedelse og 1 dags afvikling)

Deltagere: Lærerne og arkivets medarbejdere

Husk:

- Send program ud til lærerne i god tid med praktiske informationer
- Forbered eventuelt et socialt eller sjovt indslag
- Sørg for forplejning
- Send eventuelt digitalt spørgeskema ud på forhånd
- Dokumentér workshoppen, så vigtige refleksioner ikke går tabt (både gennem de øvelser, der etableres, men også gennem løbende noter samt fotodokumentation)

Forløbet og erfaringerne med den transfer, der er arbejdet med i klassen, opsamles og evalueres. Evalueringen sker med henblik på at afdække lærernes brug af læringen fra undervisningsforløbet samt til at optimere elevernes faglige udbytte, trivsel og motivation i tilknytning til det anderledes læringsmiljø.

Vi har god erfaring med at sende et digitalt og anonymt spørgeskema med spørgsmål til evalueringen af lærernes personlige udbytte af efteruddannelsesforløbet. Når man, som vi forsøger, har dannet en god

relation til lærerne, kan det måske være lidt svært for dem, at levere deres kritik face-to-face ved selve workshoppen. Og så kan spørgeskemaet besvares i ro og mag, så der er tid til at reflektere grundigt over spørgsmålene.

Det giver samtidig plads til at få evalueret de færdige undervisningsforløb grundigt ved workshoppen. Programmet for workshoppen afhænger i høj grad af, hvor mange undervisningsforløb i har udviklet, men vi anbefaler at man sørger for at der er fokus på at få evalueret om man er lykkedes med at nå frem til de resultater, man har lagt vægt på i projektbeskrivelsen. Det gælder både for den skriftlige evaluering af lærernes udbytte af forløbet og den mundtlige evaluering af deres opfattelse af elevernes udbytte.

Gode råd:

- Gør jer klart, hvad I gerne vil vide noget om og tag udgangspunkt i det.
- Tænk over, at skabe sammenhæng mellem efteruddannelsesforløbets formål og projektbeskrivelsen, når I stiller spørgsmål.
- Google Analyse er et udmærket værktøj til at udarbejde digitale og anonyme spørgeskemaundersøgelser.

IMPLEMENTERING AF UNDERVISNINGSFORLØB

Tidsforbrug: Helt afhængigt af antallet af færdige undervisningsforløb

Deltagere: Arkivets medarbejdere

Producer et inspirationskatalog, der indeholder forløbsbeskrivelser for alle undervisningsforløb. Send kataloget ud på skolerne. Husk, at I har fået verdens bedste ambassadører for både efteruddannelses- og undervisningsforløbene i de lærere, der har deltaget, så hold så vidt muligt kontakten med dem. Gør hvad I kan for, at jeres undervisningsforløb bliver en naturlig del af lærernes planlægning af skoleåret. Fx ved at beskrive dem i den læringsplatform, som kommunen anvender (fx Meebook). Tag eventuelt ud og hold oplæg på lærerværelser, brug de sociale medier og gør noget ud af, at det er nemt at finde informationer om forløbene på jeres hjemmeside.

Gode råd:

- Undersøg hvornår skolerne begynder at planlægge det næste skoleår, og sørg for at sende inspirationskataloget ud på et strategisk godt tidspunkt i den forbindelse. Mange lærere planlægger den konkrete undervisning den sidste uge før sommerferien og ugen før skoleåret starter op.
- Send inspirationskataloget ud hvert skoleår.

Helt praktiske, men alligevel utroligt vigtige ting:

Før i begynder på efteruddannelsesforløbet:

- Lav bindende aftaler med skolerne, så står I ikke og mangler fem deltagere lige pludselig.
- Er I flere medarbejdere på projektet, så sørg for at definere de enkelte medarbejders ansvarsområde, og sørg for at alle medarbejdere har afsat tiden til at gå ind i projektet.
- Planlæg jeres opgaver i god tid. Skriv ind i jeres kalender, hvornår I skal mødes og idégenere og udvikle koncepter, forberede workshops og tilrette forløbene.
- Sæt nogle deadlines for hvornår I skal udsende informationsmails og programmer for workshops. Send dem ud i god tid.

- Informér lærerne om parkeringsmuligheder og regler før første workshop.
- Informér lærerne om hvordan de kommer ind i jeres bygning (hos os er der fire døre, men kun én indgang, og der er låst udenfor læsesalens åbningstid).
- Spørg til eventuelle allergier eller lignende i forhold til forplejningen.
- Lav et kontaktark, hvor lærerne skriver navn, skole, mail (som de rent faktisk bruger), telefonnummer og datoforslag til testforløb og transfer på. Få det udfyldt senest ved første workshop.

Under efteruddannelsesforløbet:

- Forplejningen skal være i top og gerne varieret fra gang til gang.
- Husk pauser – der skal socialiseres, strækkes ben og måske flyttes biler.
- Husk miljøskift. Få frisk luft til hjernen med en aktivitet udenfor, og hvis der er mulighed for det, så skift lidt mellem flere lokaler. Skal I udenfor så husk at informere om det i programmet – så kan lærerne klæde sig på efter det.
- Overhold tidsplanen. Det kan virke banalt, men vi har erfaring med, at det kan være svært at vurdere på forhånd, hvor lang tid de enkelte punkter tager, og det er så ærgerligt når nogle må løbe før vi er færdige.

Alle har en plads i historien

Kernetema: Identitet

Tidsforbrug: 2 klokke timer på arkivet

Bemanding: Historiefaglig, billedkunstfaglig

Målgruppe: Melletrinnet

Kompetencemål: Forløbet understøtter kompetenceområderne "kildearbejde" og "kronologi og sammenhæng". Se forløbsbeskrivelser på MeeBook for færdigheds- og vidensmål for billedkunst og historie. Arbejdsform: Vekslen mellem samlet gennemgang i dialog, gruppearbejde og individuelt arbejde.

Formål

Når vi taler om historiske personligheder, så taler vi ofte om dem, der på en eller anden måde har gjort sig særligt bemærket. Dem der måske har fået opkaldt en gade efter sig, eller dem der bestemt ikke har, fordi den opmærksomhed der har været omkring dem ikke har været positiv. Men der er også en helt masse mennesker, der befinder sig et sted imellem de to typer af personligheder – dem der ikke har gjort sig særligt bemærket, men som højst sandsynligt på den ene eller anden måde har bidraget til, at nogle andre personer har haft mulighed for det. Alle har nemlig en plads i historien. Det sætter vi fokus på i dette undervisningsforløb, hvor eleverne får mulighed for at skrive sig selv ind i Koldings historie.

Aktiviteter

Først introduceres arkivet og eleverne bliver præsenteret for portrætfotos fra vores samling af glasplader fra Koldings første fastboende fotograf P. Aagaard. Herefter går vi en tur på magasinet og ser på vores privatarkiv, der indeholder flere arkivkasser afleveret af koldingborgere eller deres efterkommere. Det er de arkivkasser og kilderne de indeholder, der gør det muligt for os at fortælle historien om hvordan mennesker har tænkt, følt og levet deres liv. Hvis ikke vi har den slags kilder, kan vi som regel kun fortælle hvornår de er født, hvor de har boet, hvem de er blevet gift med, hvor mange børn de har fået og måske hvor de har

arbejdet. Det er big data, som ikke fortæller meget om hvem personerne var som mennesker.

I forløbets øvelser får vi først eleverne til at afkode to Aagaardfotos. Et af en flok tjenestepiger og et af en søskendeflok. Tjenestepigerne har vi kun big data på, imens søskendeflokkens historie er væsentligt bedre bevaret. På trods af det kan vi godt folde en historie ud om tjenestepigerne – de har nemlig også en plads i historien. Herefter skal eleverne arbejde taktilt og æstetisk med hvordan de kan skrive sig selv ind i Koldings historie. Det indebærer blindkonturstegning, kortlægning af deres nærmeste relationer og overvejelser omkring hvad de ville tage med på en selfie, hvis den skulle fortælle noget om, hvem de er som mennesker. Til sidst samler vi det hele i en arkivkasse, som klassen kan få med hjem og fylde mere i, og derefter aflevere igen her på arkivet. Så får de en fysisk plads i historien i vores privatarkiv.

Efterbearbejdning

Arkivkassen, som klassen får med hjem fra arkivet, indeholder forskellige forslag til hvordan man kan arbejde videre med at fylde mere indhold i kassen.

Læreren skal huske

At aflevere kassen på arkivet, når eleverne er færdige med at fylde indhold i den.

Det er kilder!

Kernetema: Demokrati

Tidsforbrug: 2 klokketimer (mulighed for tilpasning ved fravalg af enkelte kildetyper)

Bemanding: Historiefaglig, billedkunsthaglig

Målgruppe: Melletrin (forløbet kan tilpasses til de første udskolingsår)

Kompetencemål: Forløbet understøtter kompetencemålet "kildearbejde". Se ligeledes MeeBook for færdigheds- og vidensmål for billedkunst. For udspecificerede færdigheds- og vidensmål se forløbsbeskrivelserne på MeeBook.

Arbejdsform: Samlet gennemgang i dialog, individuelt arbejde, men de kan samarbejde to og to, og ideudveksle og hjælpe hinanden.

Formål

Et kildeforløb for mellemtrinnet, hvor de gennem kildernes æstetiske og historiske kvaliteter får en introduktion til, hvad kilder er, og hvordan man kan læse kilder. At læse kilder kræver en forforståelse, som kan være svær at etablere, men jo før eleverne introduceres til kilderne og får en forståelse af at kilder ikke kun er noget skrevet på hvidt A4ark skrevet med Times New Roman, des bedre forudsætninger får de for at kunne bruge dem aktivt. Eleverne stifter bekendtskab med flere forskellige kildetyper: det drejer sig om følgende: aviser skrevet med gotisk skrift, breve skrevet med skråskrift, fotos samt kort som kilde. Arkivet har en stor samling af forskellige kilder, der relaterer sig til første verdenskrig, derfor kredser forløbet sig om den historiske periode.

Aktiviteter

Først introduceres arkivet, vi taler om kildetyper og kildekritik gøres konkret ved hjælp af eksempler på de kilder de kommer til at møde senere: aviser, breve, fotos og kort. Herefter introduceres eleverne kort til første verdenskrig, for at etablere den forforståelse, der er nødvendig for at forstå de kilder de bliver præsenteret for efterfølgende.

Herefter skal eleverne selv i gang med fire øvelser, hvor vi enten arbejder med aviser, breve, fotos eller kort. I hver øvelse giver vi eleverne nogle værktøjer, der gør dem i stand til at læse og forstå kilderne, og vi taler om kildernes indhold og troværdighed. Når vi i fællesskab læser en avis med gotisk skrift, taler vi om hvilken slags kilde en avis er, vi taler om ord eleverne ikke forstår eller undrer sig over, før vi beder eleverne om, at forsøge sig med selv at skrive gotisk.

Når vi læser op af et brev skrevet med skråskrift, som stammer fra en sønderjysk soldat i tysk krigstjeneste under første verdenskrig, taler vi ikke kun om skriften og ordene, men også om hvorfor der mon findes to versioner af det samme brev, og om hvad den information betyder for kildens troværdighed.

Efterbearbejdning

Der kan laves orienteringsløb, hvor de forskellige temaer og kildetyper bringes i spil på posterne. Det kan foregå i området omkring skolen, eller I kan få udleveret et kit, der tager jer en tur rundt i arkivets nærområde.

Man kan arbejde videre med kildekritik på klassen, gå mere i dybden med de kildekritiske begreber eller med én af de fire kildetyper. Eller man kan præsentere eleverne for en helt anden type kilde – fx en mundtlig kilde.

Læreren skal huske

At informere arkivet, hvis klassen ønsker, at gå direkte ud på orienteringsløb i arkivets nærområde efter arkivbesøget.

Et levet liv

Kernetema: Identitet (velfærdssamfund og industrialisering).

Tidsforbrug: 1,5 klokketimer på arkivet (evt. 2 klokketimer).

Bemanding: Historiefaglig.

Målgruppe: Melletrinnet.

Kompetencemål: Forløbet understøtter kompetencemålene for historie indenfor "kronologi og sammenhæng" og "kildearbejde". For udspecificerede færdigheds- og vidensmål se forløbsbeskrivelser på MeeBook.

Arbejdsform: Samlet gennemgang i dialog og individuelt arbejde, men de kan samarbejde i par og ideudveksle og hjælpe hinanden.

Formål

I dette forløb ser vi på, hvordan man har håndteret grundlæggende livsvilkår og problemstillinger gennem tiden. Vi tager udgangspunkt i en autentisk familie, der boede og levede i Kolding i perioden ca. 1865-1945.

Gennem deres historie får eleverne indblik i tidligere tiders kvinde-, mande-, børne- og familieliv. Deres liv placeres på en tidslinje, der kan give anledning til refleksion og dialog i forhold til livsvilkår og livsfaser i fortiden, nutiden og fremtiden. Er der nogen fælles træk eller store forskelle?

Derudover inddrager vi også forskellige verdens- og danmarkshistoriske begivenheder, der på den ene eller anden måde har påvirket den måde, mennesker har forstået og levet livet på.

Aktiviteter

Først introduceres arkivet, og kildearbejde og kildekritik gøres konkret ved hjælp af eksempler på fotos og protokoloptegnelser fra Kolding-fotografen A. Hoffgaards samling. Vi fortæller, hvordan vi kan finde oplysninger om menneskene på Hoffgaards fotos ved at vise dem originale kilder som fx vejvisere, mandtalslister og kirkebøger. Kilderne gør os i stand til at folde historier om levede liv ud.

Herefter præsenteres eleverne for Hoffgaards foto af Cigarmager Weilers familie, som er udgangspunkt for fortællingen og tidslinjen, vi skal i gang med at skabe i fællesskab. I dialog med eleverne folder vi historien om Familien Weiler ud, imens vi i fællesskab får sat

væsentlige oplysninger og begivenheder i deres liv ind på en tidslinje i form af kopier af fotos og diverse skrevne kilder fra arkivets samling.

Til sidst går eleverne i gang med deres egen fælles tidslinje, der repræsenterer deres egen generation. Eleverne udfylder forskellige livsvilkårskort, hvor eleverne skriver informationer om, hvornår de startede i dagpleje og skole, om de bor i hus eller lejlighed, hvad de spiser til morgenmad, hvad de laver i deres fritid og så videre. Samtidig får vi også eleverne til at tænke over, hvilke særlige begivenheder de aldrig glemmer. For os er det måske murens fald, EM 1992 eller 9/11 2001, for Cigarmager Weilers familie var det måske grundlovsændringen i 1915 eller 1. Verdenskrig. Men hvad er det for eleverne – og hvorfor?

Klassen får alle tidslinjer med hjem fra arkivet.

Efterbearbejdning

Eleverne kan arbejde videre med den fælles tidslinje, som er blevet påbegyndt på arkivet. De kan også lave deres helt egen personlige tidslinje, hvor de måske inddrager flere generationer af deres egen familie. Tidslinjen kan udformes som arkivets, men også med andre fortælleteknikker, som fx drama, stopmotion eller andet.

Familien Weilers historie åbner også op for at dykke ned i særlige temaer. Det kunne fx være industrialisering, urbanisering, velfærdssamfund, byudvikling, skoleliv og meget andet.

Som supplement til forløbet har vi på baggrund af vores egen research lavet et baggrundsmateriale til læreren. Det ligger på MeeBook.

Læreren skal huske

At informere arkivet om klassen ønsker 1,5 eller 2 klokketimers forløb på arkivet.

Gennem lokalhistorien åbnes globalhistorien

KOLDING STADSARKIVS PÆDAGOGISKE PROFIL

Æstetik og taktilitet

Kolding Stadsarkiv inviterer eleverne til at (be)røre historien med en æstetisk tilgang, lyst og genkendelighed til eget liv og berøringsflader. Med udgangspunkt i arkivets samlinger, der går fra omkring 1841 til i dag, sættes der fokus på temaer som identitet, demokrati, industrialisering og velfærdssamfund.

Tværfaglighed og progression

I alle forløb, der udbydes, kobles billedkunst, historie, samfundsfag og didaktik i tværfaglige undervisningskoncepter, der sikrer en faglig progression gennem hele skoleforløbet. Alle forløb sikrer aktiv deltagelse, ligesom kildekritik, kildeforståelse og aktualitet er kerneord. Endelig understøtter alle forløb de Forenklede Fælles Mål samt flere forskellige læringsstile.

Nytænkende og praksisnært

Arkivet arbejder med en eksperimenterende tilgang, hvor arkivets uddannelsestjeneste først og fremmest udmærker sig ved den nytænkende og anderledes måde at sammenkoble flere fagligheder i hele forløb. Samtidigt er der tale om et tæt samarbejde med skoler og lærere med løbende gensidig dialog, der sikrer og understøtter, at den faglige kvalitet omsættes til praksisnære forløb.

Designproces og samskabelse

Undervisningsforløbene er udviklet i en åben designproces og samskabelse med flere af kommunens lærere. Arbejdsmetoden ligestiller fagområderne og bruger såvel deres færdigheder som fagligheder i en medskabende proces, der samtidig medvirker til et afgørende kompetenceløft for de medvirkende.

Fagligheder

Arkivet tilbyder de grundlæggende kildekritiske metoder og historiske forklaringsmodeller, så eleven udvikler en forståelse af samspillet mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser gennem arbejdet med (re-)konstruktion af historiske scenarier og fortællinger.

Billedkunsten anvendes både som en indgangsvinkel til den visuelle kulturhistorie, men også som en del af arbejdet med de historiske scenarier og fortællinger, der omsættes til et visuelt formsprog. Udgangspunktet er, at det æstetiske sprog tænkes som ligestillet med det rationelle.

Bilagsforside

Dokument Titel: Beslutningsmemo til RMM den 21. nov.
vedr. opfølgning på studietur til London

Dagsordens titel Proces for opfølgning på Børn og Unge-
udvalgets studietur til London (OKJ)

Dagsordenspunkt nr 3

Beslutningsmemo

13. november 2018
Side 1 af 2

Emne **Proces for opfølgning på Børn og Unge-udvalgets studietur til London**
Til Rådmandsmøde den 21. november

BØRN OG UNGE
Pædagogisk Afdeling
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden med henblik på en kort drøftelse af proces for opfølgning på Børn og Unge-udvalgets studietur til London den 5.-8. november.

Formålet med studieturen var at indhente viden om, hvordan man i London har formået at løfte alle børn og unge samt fremme den social mobilitet i et 0-18-årsperspektiv. Der var bl.a. fokus på, om der er tilgange og virkemidler, der kan inspirere eller omsættes i en Aarhusiansk kontekst, fx i arbejdet med at skabe stærke tilbud i de udsatte områder, i arbejdet med tidlig indsats samt i forbindelse med arbejdet med stærkere læringsfællesskaber.

Medlemmer af udvalget har både på udvalgsmødet den 27. juni 2018 og undervejs på studieturen gjort opmærksom på, at de ønsker god tid til opfølgning efter turen, herunder til drøftelse af indtryk fra turen og eventuelle muligheder for at omsætte inspirationen til konkrete tiltag.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Der ønskes en stillingtagen til:

- Den nedenstående tidsplan for drøftelse af rapporten i Børn og Unge-udvalget.
- Den nedenstående skitse til rapportstruktur og fokusområder.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Forslag til tidsplan

Ifølge tidsplanen vedlagt på udvalgsmødet den 27. juni fremlægges en opsamlende rapport i udvalget den 5. december. Det blev undervejs på studieturen foreslået, at der i første omgang fremlægges et udkast til rapporten, som udvalget kan kvalificere på mødet med henblik på udarbejdelsen af en endelig rapport, som forelægges på et kommende udvalgsmøde. På den baggrund foreslås følgende proces:

21. november	Rådmandsmøde – stillingtagen til proces for opfølgning på studietur til London
--------------	--

Læring og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 23 38 01 33

Direkte e-mail:
jemol@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Jens Møller Hald

5. december	Udvalgmøde – indledende drøftelse af indtryk fra studieturen samt kvalificering af udkast til rapport
12. december	Rådmandsmøde – stillingtagen til færdig rapport og forberedelse af udvalgmøde
19. december	Udvalgmøde – drøftelse af færdig rapport samt bud på opfølgning på studieturen

13. november 2018
Side 2 af 2

Forslag til skitse for rapportstruktur og fokuspunkter

Rapporten skal dels tjene som konkret dokumentation på det gennemførte faglige program, dels som en sammenskrivning af svar på de spørgsmål og problemformuleringer, der blev stillet i forbindelse med formålet med turen. Det foreslås således, at første del af rapporten indeholder en kronologisk beskrivelse af turens besøg og oplæg (inkl. billeder), og anden del sammenfatter svar på de hovedtemaer, som turen har kredset om.

Det foreslås, at følgende temaer er styrende for anden del af rapporten mhp. hvad der kunne være interessant i en Aarhus kontekst:

- Hvordan har man i London formået at løfte de udsatte børn og unge, herunder
 - I en dagtilbudskontekst?
 - I en skolekontekst?
- Hvordan arbejdes der i London på at fastholde den gode udvikling?
- Hvordan arbejdes der i London med kvalitetsopfølgning og accountability?
- Hvordan samarbejder hhv. skoler og dagtilbud om at udvikle deres praksis ?

4. Videre proces og kommunikation

Se ovenstående forslag til tidsplan.

Bilagsforside

Dokument Titel: Beslutningsmemo rådmandsmødet

Dagsordens titel Temadrøftelse om udskoling (OKJ)

Dagsordenspunkt nr 4

Forberedelse af temadrøftelse i Udvalget den 21.11

15. november 2018
Side 1 af 1

Baggrund:

Til Udvalgets temadrøftelse om ”motiverende undervisning og medbestemmelse i udkolingen” den 21.11, har Pædagogisk Afdeling udarbejdet et skriftligt oplæg, der er fremsendt til udvalgets dagsorden (bilag 2).

På udvalgs mødet suppleres det skriftlige oplæg af tre korte praksisfortællinger jf. dagsordenen i bilag 1, som også er fremsendt.

Indstilling:

- På rådmandsmødet drøftes/forberedes udvalgets temadrøftelse

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

Læring og Dannelse
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 40 12 44 59

Direkte e-mail:
jcal@aarhus.dk

Sag: 18/058273-7
Sagsbehandler:
Jesper Callesen

Bilag:

./ bilag 1. Forklæde til punktet

./ bilag 2. Skriftligt oplæg vedr. motiverende undervisning og medbestemmelse i udkolingen.

Bilag 2/3

Dokument Titel:	Bilag 1 Forklæde til temadrøftelsen om udskoling
Dagsordens titel:	Temadrøftelse om udskoling (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	4

Forklæde til udvalgets temadrøftelse om medbestemmelse og attraktive læringsmiljøer i udskolingen

Baggrund:

Med udvalgets drøftelse af kvalitetsrapporten 2018 den 21.marts besluttede Børn og Unge-udvalget, at der skal gennemføres en række temadrøftelser i Børn og Unge-udvalget¹. Denne udvalgsdrøftelse adresserer temaet om motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen jf. Udvalgets bestilling:

Tema: Motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen
Adresserer de udfordringer, der ses i udskolingen. Bl.a. at 38% af eleverne oplever at kede sig i undervisningen, samt at elevernes trivsel i skolen falder henover mellemtrin og udskoling. Elever og forældrene oplever ikke, at undervisningen i tilstrækkelig grad er motiverende og alsidig. 45% af eleverne oplever sjældent eller aldrig medbestemmelse i skolen. Herunder oplyser forældrene, at de mangler råd og vejledning.

Program for udvalgets temadrøftelse:

I det skriftlige oplæg til Udvalget præsenteres data, der adresserer de udfordringer i udskolingen, som bed mærke i. Derudover præsenteres Kvalificeret Selvbestemmelse som en faglig tilgang til at understøtte helhedssyn og aktiv involvering af børn og unge. Desuden præsenteres elementerne i den ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, som rådmændene for MBU og MSB har besluttet i august 2018. På udvalgsrådet indledes drøftelsen i udvalget med tre korte praksisfortællinger (ca. 7 min).

1a. Rani Hørlyck, Skoleleder Søndervangsskolen, om hvordan der arbejdes med motiverende udskoling og medbestemmelse og forældresamarbejde.

1.b. Martin Christensen, Pædagogisk Leder, Lisbjerg Skole, om hvordan fokus på den praksisfaglige dimension i udskolingen kan understøtte attraktiv udskoling.

1.c. Jakob Nowack fra Ungi Aarhus Nord og Elin Poulsen fra Pæd. Afdeling, om tilgangen i Kvalificeret Selvbestemmelse ift. ungesamtaler.

30 min. Drøftelse i udvalget med afsæt i de to spørgsmål fra det skriftlige oplæg og praksisfortællingerne.

¹ Temaer: "Obligatoriske elementer i folkeskolen", "Tilsyn og kvalitetsudvikling i MBU", "Børn 0-6 år", "Børn og unge med dansk som andet sprog 0-18 år", "tidlig indsats for forebyggelse", "Motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen", "Ligestilling mellem køn".

12. november 2018
Side 1 af 2

BØRN OG UNGE
Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

Læring og Dannelse
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44
Direkte telefon: 40 12 44 59

Direkte e-mail:
jcal@aarhus.dk

Sag: 18/058273-4
Sagsbehandler:
Jesper Callesen

Forklæde til udvalgets temadrøftelse om medbestemmelse og attraktive læringsmiljøer i udskolingen

12. november 2018
Side 2 af 2

Spørgsmål til udvalget

- *Hvad bliver I mest optaget af i relation til temaet om attraktiv og motiverende udskoling i Aarhus?*
- *Kvalitetsrapporten og dette materiale viser bl.a. at der er betydelig variation på skolerne. Også set ind i arbejdet med ungehandlingsplanen – hvordan vægter I så spændet mellem det lokale råderum og fælles initiativer og rammer på tværs af skolerne? - og er der et modsætningsforhold?*

Bilag 3/3

Dokument Titel: **Bilag 2 Motiverende
undervisning og
medbestemmelse i
udskolingen**

Dagsordens titel: **Temadrøftelse om
udskoling (OKJ)**

Dagsordenspunkt nr **4**

Motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen

Med udvalgets drøftelse af kvalitetsrapporten 2017 (den 21.marts 2018) besluttede Børn og Unge-udvalget, at der skal være en række opfølgende temadrøftelser i Børn og Unge-udvalget¹.

Denne udvalgsdrøftelse handler om motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen: *”Temaet adresserer de udfordringer, der ses i udskolingen. Bl.a. at 38% af eleverne oplever at kede sig i undervisningen, samt at elevernes trivsel i skolen falder henover mellemtrin og udskoling. Elever og forældrene oplever ikke, at undervisningen i tilstrækkelig grad er motiverende og alsidig. 45% af eleverne oplever sjældent eller aldrig medbestemmelse i skolen. Herunder oplyser forældrene, at de mangler råd og vejledning”.*

I dette skriftlige oplæg fremlægges indledningsvist en række data, der adresserer de udfordringer i udskolingen, som udvalget hæftede sig ved. Kvalificeret Selvbestemmelse, som er fælles fagligt grundlag for Fritids- og ungdomsskole-området i Aarhus², præsenteres som tilgang til at understøtte helhedssynet i arbejdet med børn og unge. Derefter introduceres elementerne i den ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, som rådmændene for MBU og MSB har besluttet i august 2018. Formålet med ungehandlingsplanen er at adressere den nye nationale målsætning om unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, der afløser 95% målsætningen. I unge-handlingsplanen indgår bl.a. et fokus på mere motiverende og attraktiv udskoling i Aarhus.

Elevernes trivsel og motivation i udskolingen

Børnenes og de unges vurdering af, om de keder sig i undervisningen, kan være et tegn på, om de oplever et motiverende læringsmiljø i skolen, som

¹ Temaer: ”Obligatoriske elementer i folkeskolen”, ”Tilsyn og kvalitetsudvikling i MBU”, ”Børn 0-6 år”, ”Børn og unge med dansk som andet sprog 0-18 år”, ”tidlig indsats for forebyggelse”, ”Motiverende undervisning og medbestemmelse i udskolingen”, ”Ligestilling mellem køn”.

² FU-planen for Fritids- og ungdomsskoleområdet er besluttet af Byrådet, januar 2016.

giver dem passende faglige udfordringer og hvor eleverne motiveres til at udnytte egne potentialer. Ses på eleverne på 4.-9. klassetrin, svarer 19% af eleverne på 4. klassetrin, at ”undervisningen er kedelig”, hvor det på 7.-9. klassetrin er ca. 36% af eleverne, der svarer, at undervisningen er kedelig.

Ses nærmere på elevernes besvarelser på spørgsmålet om, hvorvidt ”undervisningen giver mig lyst til at lære mere” (fig.1), ses også at færre elever i udskolingen oplever, at undervisningen giver dem lyst til at lære mere i takt med, at de bliver ældre.

Figur 1. Elevernes svar på om undervisning giver dem lyst til at lære mere

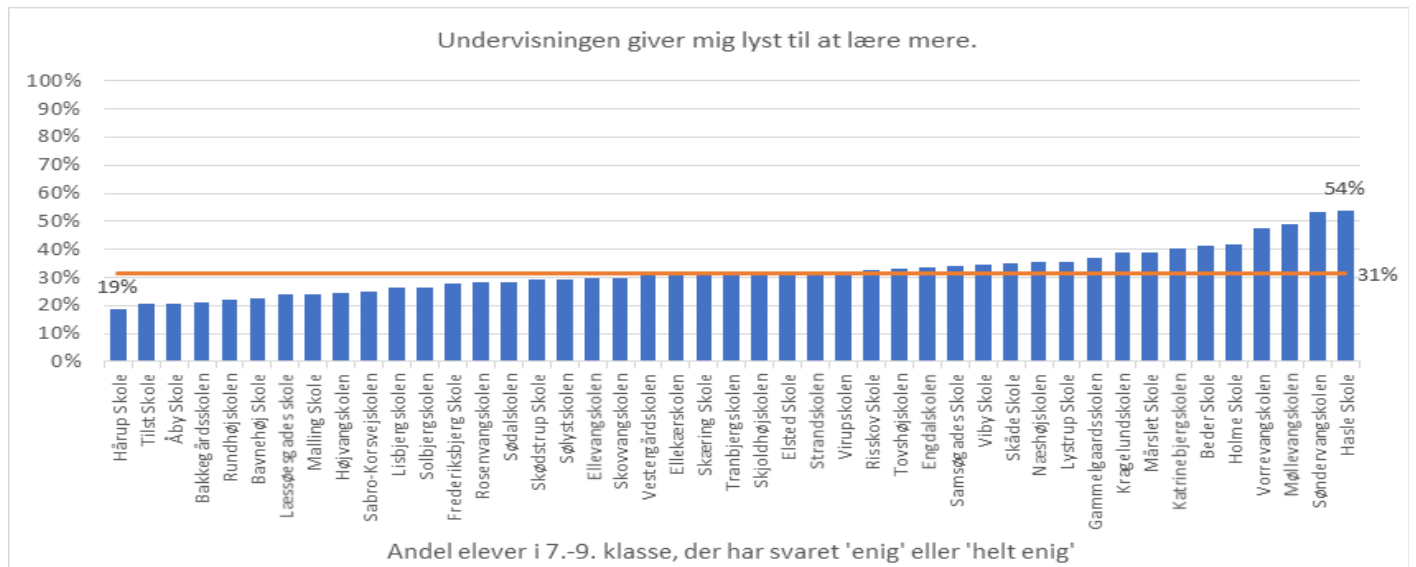

Kilde: Elevtrivselsmålingen 2018

Der kan generelt – og i relation til det ovenstående spørgsmål i elevtrivselsmålingen, ses en betydelig forskel på elevernes besvarelser, når man sammenligner på tværs af skolerne i Aarhus.

I figur 2. vises fordelingen for elevernes svar (7,8,9 klassetrin), på spørgsmålet om ”undervisningen giver dem lyst til at lære mere?”. På tværs af skolerne ses en forskel fra 13,8% til 53% af eleverne i udskolingen, svarer ”enig” eller ”meget enig” i spørgsmålet om, at ”undervisningen giver mig lyst til at lære mere”. Figuren viser, at der er et potentiale forbundet med, at skolerne i højere grad deler praksiserfaringer om motiverende læringsmiljøer i udskolingen.

Figur 2. Opgørelse på skoleniveau: ”undervisningen giver mig lyst til at lære mere”

*Kilde: Elevtrivselsmålingen 2018, (spørgsmål opgjort for elever på 7-9 klassetrin på skoleniveau).

Ses mere generelt på elevernes besvarelser vedr. deres trivsel i skolen, ses en klar tendens til, at eleverne har en faldende trivsel i skolen i takt med, at de bliver ældre. Dette billede ses også ift. forældrenes tilfredshed med deres barns skole, som ligeledes falder i takt med, at deres barn bliver ældre. Forældrenes samlede tilfredshed med skolen er lavest i udskoling og ligner dermed det mønster, man finder i elevernes besvarelser.

Der kan ligeledes findes en sammenhæng mellem elevernes trivsel i skolen og deres forældres tilfredshed med skolen. Forældrene er generelt mindre tilfredse med skolen, desto mindre positivt deres barn svarer på trivselsmålingen.

Sammenhængen mellem faldende forældretilfredshed med barnets alder, er dog også et mønster, der findes på dagtilbudsområdet.

Hvad siger udskolingseleverne om "en god skoledag"?

I skoleåret 2017/18 blev der på Skæring Skole afholdt to elevcaféer, hvor alle elever på 6., 7., 8. og 9. årgang drøftede spørgsmålet: "Hvad er en god skoledag". I nedstående tabel vises nogle af de unges udsagn.

Kvalitative input fra elever på 6. og 7. årgang: "Hvad er en god skoledag?"	Kvalitative input fra elever på 8. og 9. årgang: "Hvad er en god skoledag?"
<ul style="list-style-type: none">• Man kan være med til at bestemme i timerne• Man kan sige sin mening• Der er meget tid til klassetid"/"klasse møder"• Man kan være med til at bestemme hvem man arbejder sammen med• At lærerne ikke snakker for meget	<ul style="list-style-type: none">• Man kan ytre sig med egne meninger• Andre er åbne overfor ens meninger og synspunkter• Der er medbestemmelse i timerne• Man har medbestemmelse på, hvad der er af mad i kantinen• Læreren giver flere muligheder i undervisningen• Læreren planlægger ikke sin undervisning så meget, at eleverne mister indflydelse på, hvad de laver• Læreren tager sig tid til at høre på eleverne• Man har lov til at have forskellige meninger og holdninger• Alle meninger tæller lige meget

Medbestemmelse og elevinddragelse i udskoling

Af folkeskolens § 1 om folkeskolens formål, fremgår det bl.a. at... "Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati".

Det fremgår ligeledes af Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik, at inddragelse af børn og unge, er et vigtigt element i den grundlæggende demokratiske dannelse af byens børn og unge. Inddragelse af børnene og de unge har derfor et flerdelt sigte.

I et demokratisk dannelsesperspektiv har det stor værdi, at børnene og de unge får erfaringer med,

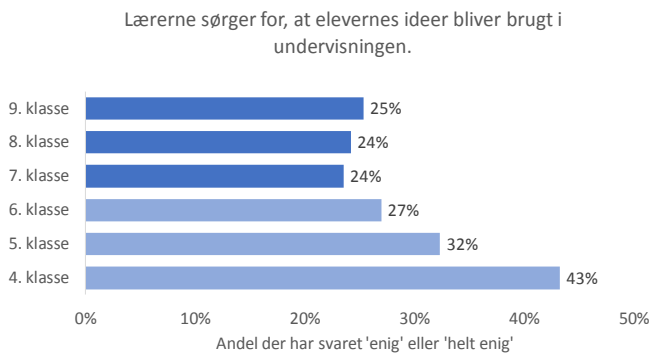
hvad det vil sige at indgå i demokratiske sammenhænge, hvori deres perspektiver og meninger tæller.

I en undervisningssammenhæng er elevernes oplevelse af medbestemmelse med til at skabe ejerskab og motivation for egen læring, samt oplevelse af handlekompetencer. Undersøgelser - underbygger, at børns og unges aktive medbestemmelse og inddragelse i egen læring har positiv effekt på såvel deres læring som deres trivsel og generelle udvikling.³

Det er derfor bemærkelsesværdigt, når såvel tidligere som den seneste trivselsundersøgelse viser, at eleverne oplever mindre medindflydelse i undervisningen i takt med, at de bliver ældre (se figur 3. og figur 4.)

³ Danske Skoleelever (2012): 'Elevinddragelse – velfærdspotentiale ved øget samproduktion i skolen'

Figur 3. Elevernes svar på om deres ideer bliver brugt i undervisningen (enig/helt enig).

Kilde: Elevtrivselsmålingen 2018

Forskning fra Syddansk Universitet⁴ viser, at det er fremmede for unges involvering og engagement, hvis der er en stor grad af åbenhed, og det ikke på forhånd fuldt ud er bestemt og defineret, hvad der skal foregå, hvilke aktiviteter de skal beskæftige sig med, samt hvordan det skal ske.

En vigtig forudsætning for, om eleverne oplever at have medbestemmelse er⁵, at eleven ses og mødes som en "aktør". Dette vil i denne sammenhæng sige som en, der har intentioner og motiver med sin skolegang.

At være medskabende i undervisningen er en kompetence, som eleverne skal lære. Mange elever er i dag vant til, at lærerne styrer og regulerer undervisningen - og kan derfor have svært ved selv at være styrende. En forudsætning for at kunne udvise autonomi er derfor, at eleverne får mulighed for at træne og udvikle deres evne til at tage valg og tilrettelægge deres læreprocesser⁶. Fx ved gradvist at tage større og større valg og have mere og mere indflydelse.

Figur 4. Er eleverne med til at bestemme hvad der skal arbejdes med i klassen (enig/helt enig)

Kilde: Elevtrivselsmålingen 2018

Indflydelse, autonomi og medskabelse handler om⁷:

- At se eleven som en aktør med motiver og intentioner
- At eleven kan være medskaber af sin uddannelse/undervisning
- Inddragelse af elevernes livssituation og ideer
- At eleverne har indflydelse på deres uddannelse/undervisning og mulighed for at påvirke
- Medskabelse og autonomi som kompetencer, der skal læres

⁴ Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen (2016): Unge, foreninger og demokrati

⁵ Thomas Nordahl (2003)

⁶ Skaalvik i Sørensen mfl. 2013

⁷ Cefu (2014): Læring, der rykker - Læring, motivation og deltagelse - set fra elever og studerendes perspektiv

Elevernes fravær i udskolingen

Elevernes fravær i skolen er samlet set et af de stærkeste tegn på mistrivsel, og et højt fravær i skolen har negative konsekvenser for den enkelte elevs faglige udbytte. Samtidig ved man at, at et højt fravær øger risikoen for fravær og frafald på en efterfølgende ungdomsuddannelse. En tidlig systematisk opmærksomhed og opfølgning på bekymrende fravær er derfor vigtigt, men der kan være mange bagvedliggende årsager til et højt fravær i skolen.

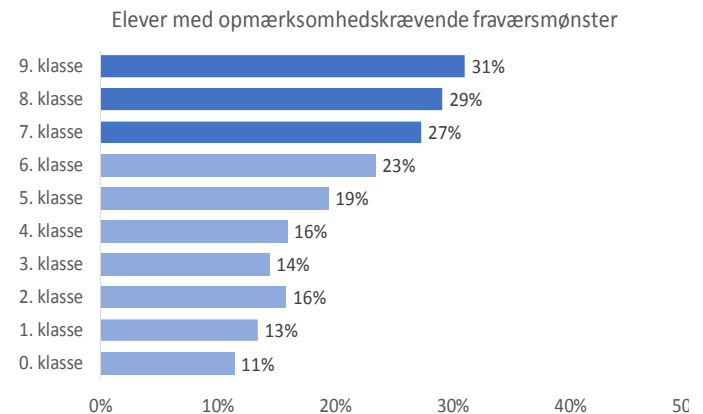
Som det fremgår af figur 5, er der en entydig tendens til at elevernes fravær er stigende i udskolingen. Analyser viser desuden, at stigningen i fravær er særlig udtalt hos den gruppe af elever, som igennem hele skoletiden har haft et højt fravær.

Der er en stærk sammenhæng mellem fravær i skolen og elevernes faglige udbytte, målt i udskolingen. Elever med højt fravær får generelt lavere karakterer ved 9. klasseprøverne og har dermed dårligere forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Ser man på den elevgruppe, der efter 9. klasse ikke opfylder adgangskravet til en erhvervsuddannelse ses ligeledes, at denne elevgruppe igennem hele skoletiden har højere fravær end øvrige elever, samt, at der er en kraftig stigning i denne elevgruppes fravær i udskolingen.

Figur 5. Andel elever med opmærksomhedskrævende fravær⁸

Kilde: Børn og Unges Ledelsesinformation

Kvalificeret Selvbestemmelse (Kvas-Vital)⁹ som fagligt grundlag

Det er i høj grad i hverdagens lokale sammenhænge i familien, skolen og blandt venner, at de unge udvikler kompetencer til medbestemmelse og demokrati. Det er her, de kan øve sig, og det er her, de voksne omkring dem kan understøtte deres demokratiske udvikling ved at give dem mulighed for indflydelse og medskabelse.

Opgaven med at understøtte børns og unges dannelse til demokratiske samfundsborgere er et langt sejt træk. Medborgerskab forudsætter evnen til at begå sig socialt, at kunne 'være med sig selv' følelsesmæssigt samt at kunne reflektere over sit liv og sin tilgang til opgaver.

Kvalificeret Selvbestemmelse er en tilgang, som skærper fokus på grundlæggende forhold vedrørende barnets og den unges behov og grundkompetencer. Tilgangen kan dermed være med til at nuancere indsatserne omkring børnene

⁸ En elev har haft opmærksomhedskrævende fravær, hvis denne har haft

- Enten 10% samlet fravær det seneste skoleår
- Eller 11 eller flere fraværstilfælde det seneste skoleår

⁹ Udviklet af Jan Tønnesvang, professor Aarhus Universitet

og de unge, så de unge i højere grad har mulighed for at udvikle sig til hele mennesker.

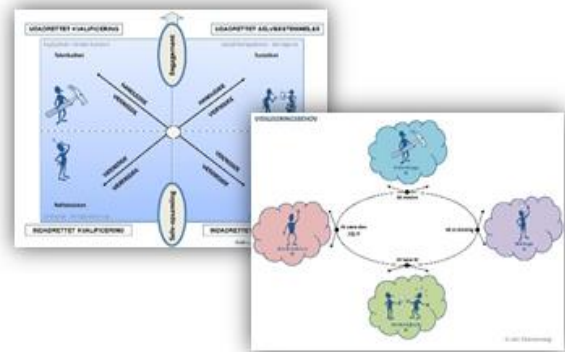
Kvalificeret Selvbestemmelse giver mulighed for at sætte nogle rammer op, der systematisk tilgodeser den unges behov for at blive set og anerkendt, at høre til, se mening samt at mestre sine ting. Med Kvalificeret Selvbestemmelse har fagpersonerne dermed en fælles forståelsesramme, som forskellige former for undervisning og pædagogik kan tænkes ind i, og som medvirker til at skabe et fælles sprog på tværs af fagligheder til at italesætte og drøfte måder, hvorpå man kan arbejde med og om forskellige børns og unges udvikling.

Med denne tilgang som afsæt for dialog med unge, udvikler de unge evnen til at reflektere over sig selv og deres måde at gå til tingene og de sociale relationer på, og de får øvet sig i at tage sig selv med på råd. De lærer at give udtryk for egne evner, talenter og færdigheder samt, hvordan de oplever sig mødt hørt og forstået i deres omgivelser.

Fælles ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse

Rådmændene for MBU og MSB har i august 2018 besluttet en fælles ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, som har til formål at styrke arbejdet med og samarbejdet ift. unges overgang fra grundskolen til ungdomsuddannelse og beskæftigelse. Med en tidshorisont frem til 2021 har ungehandlingsplanen til formål at sætte varige spor, via prioritering af konkrete initiativer på udskolings- og vejledningsområdet. Det ses som vigtigt, at initiativerne udvikles i tæt samspil med de professionelle, samt de unge og forældre.

Afsættet for ungehandlingsplanen er den nationale politiske beslutning om unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, som erstatter 95% målsætningen. Med den nye ungemålsætning sendes et politisk signal om, at

alle unge skal være i gang med noget, der er relevant for dem i et læringsperspektiv. I henhold til ungemålsætningen skal 90 % af en ungeårgang inkluderes i uddannelsessystemet og have gennemført en ungdomsuddannelse, inden de er 25 år. Resten af ungegruppen skal i højere grad have tilknytning til arbejdsmarkedet, inden de bliver 25 år.

De temaer, der er samlet i den fælles ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, er følgende:

- Arbejdet med elevernes uddannelsesparathed i udskolingen – med fokus på dannelse
- Udvikling af attraktiv og motiverende udskoling
- Nye måltal ift. uddannelse og beskæftigelse samt bedre fælles data
- Innovationsprojektet ”en vej ind i fællesskabet”
- Dannelsen af Ny Forberedende Grunduddannelse og etableringen af Koordinerede Ungeindsats.

Med en samlet organisering i ungehandlingsplanen og tæt koordinering af initiativer på tværs af MBU og MSB, er ambitionen med ungehandlingsplanen at sikre fremdrift ift. en række nye og kendte udfordringer og opgaver, der vedrører unges motivation i udskolingen og overgang til uddannelse og beskæftigelse.

Spørgsmål til udvalget

- *Hvad bliver I mest opdagede af i relation til temaet om medbestemmelse, samt motiverende og attraktiv udkolning i Aarhus?*
- *Kvalitetsrapporten og dette materiale viser bl.a. at der er betydelig variation på tværs af skolerne. Også set ind i arbejdet med ungehandlingsplanen – hvordan vægter I så spændet mellem det lokale råderum og fælles initiativer og rammer på tværs af skolerne? - og er der en modsætning?*

